

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ**

**НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ
ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ЗА III, IV, V, VI, VII, VIII и IX
РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ**

Бања Лука, септембар 2020. године

На основу члана 38. став 1. Закона о основном васпитању и образовању ("Службени гласник Републике Српске" бр. 44/17, 31/18, 84/19, 35/20 и 63/20) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске”, број 115/18), на приједлог Републичког педагошког завода, министар просвјете и културе, д о н о с и

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ЗА III, IV, V, VI, VII, VIII и IX РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Члан 1.

Овим наставним планом и програмом утврђују се општи и посебни циљеви, сви обавезни облици рада и активности, као и годишњи, односно седмични фонд часова за наставни предмет енглески језик за III, IV, V, VI, VII, VIII и IX разред основне школе (у даљем тексту: школа).

Члан 2.

Општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за III разред школе су:

- 1) подстицање интересовања, охрабривање ученика и јачање мотивисаност за учење страног језика, користећи се достигнутим развојним нивоима у знањима и способностима за учење, могућностима корелације са другим предметима у овом разреду,
- 2) упознавање ученика са основним језичким структурама енглеског језика(ријеч, фраза и краћа реченица) и правилима његове употребе, поштујући могућности ове узрасне доби, и рјечником неопходним за свакодневне животне ситуације,
- 3) покретање развоја језичких компетенција, посебно комуникацијских способности ученика, као основног, незамјењивог аспекта учења језика,
- 4) утицај на боље упознавање сопствене културне баштине, како би могли боље да је цијене, разумију и поштују друге културе,
- 5) омогућавање континуитета и повезаности учења језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјецe и
- 6) развијање способност критичког размишљања, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способност да пажљиво слушају и цијене мишљење других.

Члан 3.

Општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за IV разред школе су:

- 1) омогућавање развоја језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникацијских способности ученика,
- 2) упознавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумију и поштују културе других народа,
- 3) омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење,

науче размишљати, те оспособљавање за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду,

4) припремање ученика за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво;

5) развијање самопоуздање и самопоштовање код ученика, као и поштовање и толерантност према другима,

6) развијање радозналост, самосталност и креативност,

7) подстицање ученика на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице,

8) развијање еколошке свијести и љубави према природи,

9) развијање принципа хуманог односа између полова,

10) стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјецe и

11) развијање способности критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушања и уважавања мишљења других.

Члан 4.

Општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за V разред школе су:

1) омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља

централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникацијских способности ученика,

2) познавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумију и поштују

културе других народа,

3) могућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те да буду оспособљени за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду,

4) припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијањем позитивног става према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво,

5) развијање самопоуздање и самопоштовање, као и поштовања и толерантности према

другима,

6) развијање радозналости, самосталности и креативности,

7) подстицање ученика на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу

породице,

8) развијање еколошке свијест и љубави према природи,

9) развијање принцип хуманог односа између полова,

10) стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјецe и

11) развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушања и уважавања мишљења других.

Члан 5.

Општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за VI разред школе су:

- 1) омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјениви аспект учења језика, а посебно развој комуникацијских способности ученика,
- 2) упознавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумију и поштују културе других народа,
- 3) омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те да буду оспособљени за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду,
- 4) припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијањем позитивног става према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво,
- 5) развијање самопоуздање и самопоштовање, као и поштовања и толерантности према другима,
- 6) развијање радозналости, самосталности и креативности,
- 7) подстицање ученика на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице,
- 8) развијање еколошке свијест и љубави према природи,
- 9) развијање принципа хуманог односа између полова,
- 10) стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјете и
- 11) развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушања и уважавања мишљења других.

Члан 6.

Општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за VII разред школе су:

- 1) омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјениви аспект учења језика, а посебно развој комуникативних способности ученика,
- 2) упознавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумију и поштују културе других народа,
- 3) омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те да буду оспособљени за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду,
- 4) припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво,
- 5) развијање самопоуздање и самопоштовање код ученика, као и поштовања и толерантности према другима,

- 6) развијање радозналости, самосталности и креативности,
- 7) подстицање на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице,
- 8) развијање еколошке свијести и љубави према природи,
- 9) развијање принцип хуманог односа између полова,
- 10) стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјецe и
- 11) развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способност пажљивог слушања и уважавања мишљење других.

Члан 7.

Општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за VIII разред школе су:

- 1) омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникативних способности ученика,
- 2) упознавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумију и поштују културе других народа,
- 3) омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те да буду оспособљени за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду,
- 4) припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво,
- 5) развијање самопоуздање и самопоштовање код ученика, као и поштовања и толерантности према другима,
- 6) развијање радозналости, самосталности и креативности,
- 7) подстицање ученике на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице,
- 8) развијање еколошке свијести и љубави према природи,
- 9) развијање принципа хуманог односа између полова,
- 10) стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјецe и
- 11) развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушање и уважавања мишљења других.

Члан 8.

Општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за IX разред школе су:

- 1) омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникативних способности ученика,
- 2) упознавање ученике са својом културом, научити их да је цијене, разумију и поштују културе других народа,
- 3) омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те оспособљавање за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду,

4) припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво,

5) развијање самопоуздање и самопоштовање код ученика, као и поштовања и толерантности према другима,

6) развијање радозналости, самосталности и креативности,

7) подстицање ученике на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице,

8) развијање еколошку свијести и љубави према природи,

9) развијање принципа хуманог односа између полова,

10) стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјеце и

11) развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушање и уважавања мишљења других.

Члан 9.

Наставни планови и програми за наставни предмет енглески језик за III, IV, V, VI, VII, VIII и IX разред школе налазе су у прилозима 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7. овог наставног плана и програма, који чине његов саставни дио.

Члан 10.

Ступањем на снагу овог наставног плана и програма престаје да важи Наставни план и програм за основно образовање и васпитање, у дијелу који се односи на наставни план и програм за наставни предмет енглески језик за III, IV, V, VI, VII, VIII и IX разред основне школе („Службени гласник Републике Српске“, број 74/14).

Члан 11.

Овај Наставни план и програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број:

Датум:

2020. године

МИНИСТАР

Наталија Тривић, мр

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: **ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (први страни језик)**

РАЗРЕД: **ТРЕЋИ** (прва година учења)

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **2**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **72**

НИВО ПОСТИГНУЋА: **почетни**

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- 5) Подстицање интересовања, охрабривање ученика и јачање мотивисаност за учење страног језика, користећи се достигнутим развојним нивоима у знањима и способностима за учење, могућностима корелације са другим предметима у овом разреду.
- 6) Упознавање ученика са основним језичким структурама енглеског језика (ријеч, фраза и краћа реченица) и правилима његове употребе, поштујући могућности ове узрасне доби, и рјечником неопходним за свакодневне животне ситуације
- 7) Покретање развоја језичких компетенција, посебно комуникацијских способности ученика, као основног, незамјењивог аспекта учења језика,
- 8) Утицај на боље упознавање сопствене културне баштине, како би могли боље да је цијене, разумеју и поштују друге културе;
- 9) Омогућавање континуитета и повезаности учења језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјете,
- 10) Развијање способност критичког размишљања, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способност да пажљиво слушају и цијене мишљење других.

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ

Ученици ће учити језик и проширивати свој вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета, а у оквиру дефинисаних тема.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ

Ученици ће (се):

- упознавати са сличностима и разликама између њихове земље и земаља енглеског говорног подручја у оквиру датих тема;
- навикавати да се учтиво понашају у комуникацији са припадницима културе о којој уче;
- учити да комуницирају и да се понашају у свакодневним ситуацијама на начин који је природан за културу земље чији језик уче, обраћајући пажњу на односе међу људима при непосредном контакту, комуникацији, на оно што саговорнике интересује, итд;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи, итд.

УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ

Ученици ће учити да:

- буду одговорни и активни када уче језик;
- користе различите методе и стратегије учења типичне за учење језика;
- надограђују знање коришћењем различитих метода;
- користе информационе технологије код учења језика;
- вреднују и оцјењују резултате својих активности и активности својих другова из одјељења.

САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Тема	Садржаји

Породица	Вокабулар - ученици ће учити <u>само основни</u> вокабулар који се односи на задане теме • Поздрављање (нпр. <i>Hello, Hi, Good morning</i>); • Представљање (нпр. <i>I am ... This is ... My name is ...,</i> итд. <i>What's this? Who's this? What's your name? Is it a ...? Yes/No ..., That's right. It's a ...</i>); • Описивање (нпр. <i>It's big/small. What colour is ..? What's your favourite colour? Red, green, yellow, orange, pink, blue,</i> итд. <i>How old are you? I'm eight.</i>); • Одређивање мјеста и положаја (нпр. <i>Where's ..? Here. There. He/She's in the .. Where are you? I'm...</i>); • Позивање (нпр. <i>Let's ... . Yes, let's. Sorry, I can't</i>); • Чланови уже породице (нпр. <i>mother, father, brother</i>); • Расположења (нпр. <i>happy, sad</i>); • Просторије у кући и намјештај (нпр. <i>kitchen, sitting-room/living room, window, armchair</i>); • Сеоско имање или двориште (нпр. <i>dog, cat, pig, cow, horse, bird, tree</i>); • Школа (нпр. <i>teacher, pupils, school things, draw, cut out, put, listen, school furniture</i>); • Свакодневни живот, учестале активности (нпр. <i>sleep, get up, wash</i>), clothes (нпр. <i>pyjamas, jeans, shoes, raincoat, jacket</i>), food (нпр. <i>bread, butter, sandwich, orange juice, milk</i>), toys (нпр. <i>doll, car, boat, ball, puzzle</i>), actions (нпр. <i>eat, drink, talk, give, take, push, pull, cry</i>); • Вријеме (нпр. <i>What's the time? It's ... o'clock</i>).
Кућа, дом	
Свакодневни живот	
На сеоском имању	
Школа	
Слободно вријеме	

У табели није дат оквирни број часова за реализацију одређене теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Предложене теме су обавезни дио садржаја Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа наставних цјелина нити повезивања поједине тематике с предложеним језичким структурама, што значи да их не треба схватити као градиво предвиђено за једну лекцију у уџбенику.

Исходи учења	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
СЛУШАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће слушати изговорени текст и реаговати: • невербално - бојењем наведених предмета и ликова наведеним бојама; - лијепљењем слика, слагањем слика логичким редослиједом; - спајањем слика са дијеловима пјесмице; - подвлачењем и бројањем илустрација које се односе на ријечи које су ученици чули; - показивањем илустрација које се односе на ријечи које су ученици чули; - реаговањем на упутства наставника или која чују на аудио снимку имитирањем, мимиком, гестикулацијом, опонашањем	Ученици ће користити (али неће учити о томе): Именице - једнина и множина, - присвојни генитив, нпр: <i>Mary's house</i>; Замјенице - личне, - показне (нпр. <i>this, that</i>) - упитне (нпр. <i>who, what</i>) Детерминаторе - чланове (нпр. <i>a/an, the</i>) Придјеве - присвојне придјеве (нпр. <i>my, his</i>)	Корелација са предметима који се изучавају у првој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успјешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања енглеског језика.

гласова, звукова, • вербално - понављањем ријечи које је изговорио наставник или које су чули на аудио снимку; - давањем кратких одговора на наставникова питања или питања која су чули на аудио снимку; - рецитовањем и/или пјевањем. ПРОДУКЦИЈА ГОВОР Ученици ће: - понављати ријечи наставника или ријечи које су чули на аудио снимку; - учествовати у разговору (нпр. са друговима из одјелења, наставником); - играти улоге, глумити или изводити добро познату причу или бајку; - рецитовати, пјевати и играти језичке игрице; - давати упутства и наредбе; - рећи на енглеском језику шта знају да ураде. Ученици ће моћи/знати: - поздравити се с неким; - представити себе или друге; - препознати људе и предмете; - описати људе и предмете, број и боје предмета, ограничен број расположења; - лоцирати људе и предмете; - рећи колико је сати (пуни сати); - изразити свој став/мишљење, способност да нешто ураде (<i>I can ...</i>), идеју припадања (<i>John's book, my house</i>), молбу, понуду, прихватање или одбијање; - повезати усвојене наставне садржаје са властитим животом/искуством (нпр. разговарати о властитој породици, одјећи, мјесту становања, властитом дому, слободним активностима и сл).	- упитне придјеве (нпр. <i>what</i> (colour)); - описне придјеве (нпр. <i>good, happy, merry</i>) Глаголе - Present Simple Tense - Present Continuous Tense - модални глагол <i>can</i> - глаголе <i>be, have got</i> - императив (2. лице једнине и множине, 1. лице множине (<i>Let's</i>)) Прилоге за мјесто (нпр. <i>here, there</i>) Бројеве - 1 – 20 Приједлоге - <i>on, in, at, under</i> (основна значења) Везнике (<i>and, but</i>) Реченице - ред ријечи у реченици - потврдне реченице - одричне реченице - упитне реченице Ученици ће вјежбати да користе (а никако учити о томе!): - афиксе који се односе на задате теме (нпр. наставак – <i>s</i>); - антониме који се односе на задате теме (нпр. <i>good – bad</i>); - сложенице које се односе на задате теме (нпр. <i>kitchen door, toothbrush, toothpaste, school subjects</i>); - колокације које се односе на задате теме (нпр. <i>have breakfast, watch TV, wash my face, brush my teeth, listen to me</i>).	

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Настава енглеског језика у основној школи је усмјерена на когнитивно учење. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју језичких вјештина: слушању и разумијевању, говорној интеракцији и продукцији.

Програм првог страног језика намијењен је образовању и васпитању у основној школи. Трећи разред представља почетак учења и коришћења основних језичких структура. У овом разреду, ученици почињу са учењем нових гласова, слогова и ријечи, те стварају/креирају прве једноставне реченице на енглеском језику. Језичке структуре, садржаји и теме, научене у току прве године учења, се циклично понављају и проширују у наредним годинама учења енглеског језика.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методичким принципима, модел и треба да упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче.

Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер као таква дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократичност и емпатију. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно.

Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стиловима учења.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да користе разноврсне и савремене: методе (нпр. метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема), облике рада (нпр. рад у пару, рад у групи, индивидуални рад), типове задатака (нпр. underline., circle., fill in., match., write., answer., ask..) и расположива наставна средства (нпр. CD-плејер и аудио/видео компакт дискови, видео бим, постери, (сликовни) рјечници) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје презентоване садржаје тј. развију и унапријед језичке вјештине и компетенције. Наставник треба да подстиче ученике да активно учествују у самом наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од материјала који се користе на часу.

Слушање и разумијевање - Наставник треба да користи разноврсне аудио/видео материјале одговарајућег нивоа и примјерене захтјевности (које говоре изворни говорници) за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумију природан говор.

Говор - На свим нивоима учења енглеског језика посебну пажњу треба посвећивати развијању вјештине говора. Реализацијом различитих говорних задатака код ученика се развијају правилна употреба језичког знања, самопоуздање и интересовање за енглески језик. Потребно је бирати теме занимљиве за ученике које произилазе из природне или симулиране ситуације током часа. На почетном нивоу развијања језичких способности, говорне активности ученика су једноставне и морају се усмјеравати. Стидљиве ученике и оне који нису спремни одмах да учествују треба укључивати у рад али постепено и без инсистирања. Препоручује се њихово укључивање у оквиру једноставних говорних вјешби (нпр. кратке рецитације, пјесмице, бројалице, једноставне едукативне игре, играње улога). У овим активностима треба да учествује што више ученика, стога се настава реализује у групама или паровима. Током разговора ученици треба да размјењују мишљења, пружају аргументе, наводе чињенице и сл. Такође, потребна је добра припрема за овакав начин рада, јер треба избалансирати различите нивое постигнућа и способности ученика. Ученике треба оспособљавати и за самостално изражавање. У матерњем језику ученици користе различите комуникацијске стратегије које могу користити и у енглеском језику као што су невербални облици изражавања (нпр. гестикација, мимика, покрети). Приликом реализације неке

говорне активности, код ученика треба развијати како способности јасног и конкретног изражавања, тако и принципе поштовања и слушања других док говоре, непрекидања излагања и толеранције према другима.

У настави енглеског језика у првој години учења граматика се, у теоријском аспекту, нити ради, нити помиње. Ученици не уче граматичка правила, нити им их наставник објашњава. Ученици уче нове гласове, ријечи и изразе, и да се правилно изражавају.

У току реализације наставног процеса, у овој првој години учења енглеског језика, потребно је припремити више различитих активности које краће трају као и планирати већи број понављања. Понављање већ познатих структура омогућава да ученици утврде оне садржаје које нису најбоље савладали у претходном периоду. Лексика је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да користи методу тзв. корективне повратне информације (corrective feedback). Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да сами исправе своје грешке.

Праћење, вредновање и оцјењивање

Приликом реализације овог сегмента наставног процеса, наставници треба да праве разлику између учених и научених структура. Учено градиво, на примјер, односи се на препознавање облика именица (једнина, множина), док научено градиво подразумијева тачну употребу ових облика именица у контексту. Када је ријеч о вокабулару, учено градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран процес у настави енглеског језика. Наставник прати напредовање ученика током рада и води евиденцију о постигнућу сваког ученика појединачно. Вредновање постигнућа ученика се заснива на исходима учења. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и других провјера постигнућа.

Усмене провјере постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама и примјењује све облике алтернативног вредновања који одговарају датом оквиру. У току полугодишта, наставник треба више пута да оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање.

Праћење напредовања и вредновање постигнућа треба да благовремено пружи повратну информацију о постигнућу ученика (непосредно након активности ученика и/или у току обављања те активности). Информација треба бити конкретна (разумљива ученику и родитељу/старатељу) и односити се на активности и резултате рада ученика, а никако на ученикову личност. Приликом постављања питања, захтјева и задатака које ученици треба да рјешавају, треба водити рачуна да садрже и више нивое знања (анализа, синтеза, примјена).

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом како рада тако и праћења, вредновања и оцјењивања. Поред тога што се оцјењује ученикова активност на часу, наставници могу да врше провјере типа 'Picture exercise', која подразумијева да, на усмени налог наставника, ученик на одштампаном листу папира црта, боји, подвуче, прекрижи, броји и сл. Овај вид провјере пружа наставнику могућност увида у усвојеност презентованих садржаја код ученика, а не ограничава га само на усмени одговор. У складу са савременом наставом енглеског језика час се састоји од низа активности. Активност означава сегмент часа у оквиру којег ученици раде на реализацији постављеног задатка чији се резултат провјерава, по потреби коригује, прије преласка на наредну активност. Наставник прати рад ученика током рада у активностима, биљежи његов ангажман и резултате рада, што на крају часа сумира, образлаже, те вреднује и оцјењује ученика. Уколико ученик није активан и не одговара на наставничково подстицање да се укључи у рад

одјељења (групе, пара), наставник га може прозвати и усмено испитати и на тај начин провјерити и вредновати његово знање.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Ученици трећег разреда основне школе ће моћи/знати/умјети да усвоје, у говорној комуникацији, програмске садржаје дате у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено језичке вјештине слушања и разумијевања и говора (док се преостале вјештине развијају од четвртог разреда). До краја прве године учења енглеског језика, ученици би требали да активно употребљавају 80 лексичких јединица, а да разумију око 120 лексичких јединица. При обради новог градива, не би требало уводити више од 4-5 нових лексичких јединица. Ученици треба да активно учествују у разговору (уз одређену помоћ наставника). Ученици треба да разумију и користе познате свакодневне изразе и врло једноставне фразе које се односе на испуњавање конкретних потреба. Могу да представе себе и друге особе и да одговарају на једноставна питања о себи и другима, и о особама које познају тј. стварима које посједују. Могу да воде једноставан разговор, под условом да саговорник говори полако и разговјетно и да је спреман да помогне, те да повежу усвојене наставне садржаје са властитим животним искуством (одговоре на питања о властитој породици, одјећи, мјесту становања, властитом дому, слободним активностима, и др).

ИЗВОРИ

Уџбенички комплекти за енглески језик које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; стручни приручници, граматике, рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; интернет (преузети садржаји морају бити одговарајућег и примјереног нивоа и захтјевности у складу са узрастом и способностима ученика да би били кориштени у наставном процесу).

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (први страни језик)

РАЗРЕД: **ЧЕТВРТИ** (друга година учења)

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **2**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **72**

НИВО ПОСТИГНУЋА: **почетни 1**

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- 11) Омогућавање развоја језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникацијских способности ученика;
- 12) Упознавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумеју и поштују културе других народа;
- 13) Омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те оспособљавање за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду;
- 14) Припремање ученика за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво;
- 15) Развијање самопоуздање и самопоштовање код ученика, као и поштовања и толерантности према другима;
- 16) Развијање радозналост, самосталност и креативност;
- 17) Подстицање ученика на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице;
- 18) Развијање еколошке свијести и љубави према природи;
- 19) Развијање принципа хуманог односа између полова;
- 20) Стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјеце;
- 21) Развијање способности критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушања и уважавања мишљења других.

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ

Ученици ће учити енглески језик и проширивати вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета, а у оквиру дефинисаних тема.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ

Ученици ће (се):

- упознавати са сличностима и различитостима између њихове земље и земаља енглеског говорног подручја у оквиру дефинисаних тема;
- навикавати да се учтиво понашају у комуникацији са припадницима културе чији језик уче;
- учити да комуницирају и да се понашају у свакодневним ситуацијама на начин који је природан за културу земље чији језик уче, обраћајући посебну пажњу на односе међу људима при непосредном контакту, комуникацији, итд.;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи, итд.

УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ

Ученици ће учити да:

- буду одговорни и активни када уче енглески језик;
- користе различите методе и стратегије учења типичне за учење језика;
- надограђују знање коришћењем различитих метода, као што је парафразирање;
- користе информационе технологије код учења енглеског језика;

- вреднују и оцјењују резултате својих активности и активности својих другова из одјељења;
  - самостално користе уџбенике
- САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Тема	Садржаји
Лично представљање	Алфавет - ученици ће учити слова енглеске абецеде и основе ортографије Вокабулар - ученици ће понављати основни и проширивати вокабулар који се односи на задате теме: • Представљање (нпр. <i>name, friend</i>) • Чланови уже и неки чланови шире породице (нпр. <i>mother, grandmother, grandfather, uncle, aunt, cousin</i>) • Просторије у кући и намјештај (нпр. <i>kitchen, hall, loo/toilet/bathroom, coffee-table, bookcase, curtain, shelf, carpe</i>); • Околина, живот у граду и на селу (нпр. <i>garden, yard, street, traffic-lights, park, shop, bus station, car park, post office, cinema, theatre, village, river, wood, lake, hill, bridge, trees</i>); • Школа (нпр. <i>school subjects, schoolmates, school furniture, pupil's things, posters</i>); • Свакодневни живот, рутинске активности (нпр. <i>sleep, get up, in the kitchen, tableware</i> (нпр. <i>spoon, knife, fork, plate, cup, glasses</i>), <i>in the bathroom</i> (нпр. <i>toothpaste, toothbrush</i>), <i>wash</i> (нпр. <i>main parts of the face/body</i>), <i>learn, clean, work, job, car, bus, walk, sports</i>).
Породица	
Кућа, дом	
Моја околина	
Школа	
Свакодневни живот	

У табели није дат оквирни број часова за реализацију одређене теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Преостали часови су предвиђени за писане провјере постигнућа. На крају другог полугодишта потребно је реализовати један ЗОТ. Предложене теме су обавезни дио садржаја Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа наставних цјелина нити повезивања поједине тематике с предложеним језичним структурама, што значи да их не треба схватити као градиво предвиђено за једну лекцију у уџбенику.

Исходи учења	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
РЕЦЕПЦИЈА а) СЛУШАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће слушати изговорени текст и реаговати вербално и невербално, нпр. - цртањем; - редањем илустрација по одређеном редослиједу; - бојењем задатих предмета или ликова задатим бојама; - повезивањем илустрација с одговарајућим текстом/ или дијелом текста; - извршавањем упутстава и наређења; - понављањем ријечи, израза или реченица које је изговорио наставник или које су	Ученици ће понављати и/или учити и користити: Именице - властите, опште, - множина именица, - присвојни генитив (<i>John's, Mary's</i>); Замјенице - личне, - показне (<i>this, that, these, those</i>) - упитне (нпр. <i>who, what</i>)	Корелација са предметима који се изучавају у другој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успјешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања страног језика.

чули на аудио снимку; - давањем кратких одговора на постављена питања; - попуњавањем табела или допуњавањем реченица; - саопштавањем властитог мишљења. б) ЧИТАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће читати кратке текстове, у себи или наглас, тражећи одређену информацију или детаље и реаговати вербално и невербално, нпр. - цртањем, - редањем илустрација по одређеном редослиједу, - извршавањем упутстава и наређења, - повезивањем илустрација с одговарајућим текстом/или дијелом текста, - означавањем тачних/нетачних (Т/Ф) тврдњи, - кратким одговорима на постављена питања, - повезивањем ријечи у колонама А и Б, - попуњавањем табела и укрштеница, - довршавањем реченица, - склапањем испретураног текста у смисаону цјелину; - саопштавањем властитог мишљења. ПРОДУКЦИЈА а) ГОВОР Ученици ће: - изразити захтјев, молбу; - давати упутства и наредбе; - водити кратке, једноставне разговоре са другим учеником/ученицима или наставником о задатим и блиским темама, те о властитом животу/ искуству; - рецитовати, пјевати и играти улоге и едукативне језичке игре. б) ПИСАЊЕ Ученици ће: - писати кратке саставе на основу датог примјера о познатим темама; - преписивати кратке текстове; - записивати по диктату, - одговарати на питања; - убацивати, подвлачити, редати ријечи у смисаоне реченице; - попуњавати табеле, укрштенице; - довршавати реченице, итд.	Детерминаторе - чланове (<i>a/an, the</i>) Придјеве - присвојне придјеве (нпр. <i>my, his, our, their</i>) - упитне придјеве (<i>what</i> (colour)) - описне придјеве (нпр: <i>sad, happy, bad, good, fine, tired, hungry, thirsty</i>) Глаголе - Present Simple Tense (потврдни, одрични, упитни облик); - Present Continuous Tense (потврдни, одрични, упитни облик); - помоћни глагол <i>be</i>; - модални глагол <i>can</i> (потврдни, одрични, упитни облик); Прилоге - мјесто (нпр. <i>here, there</i>) - вријеме (нпр. <i>today, now</i>) Приједлоге - мјесто (нпр. <i>in, at</i>) - вријеме (нпр. <i>at, on, in, after</i>) Бројеве - 0-100 Реченице - ред ријечи (основни ред ријечи у потврдној, одричној, упитној и заповједној реченици), - конструкцију <i>There is/are ...</i> - императив (2. лице јединине и множине, 1. лице множине (<i>Let's</i>)) Осим што ће стално проширивати вокабулар, ученици ће учити да користе у вези са датим темама: - афиксе (нпр. наставак – <i>s; -ing</i>); - антониме нпр. <i>happy-sad, hungry- thirsty, clean-dirty</i>)	

Ученици ће знати: - поздрављати на формалан и неформалан начин; - представити себе или друге; - описивати: људе и предмете; боје предмета, - тренутне активности, расположења и стања; - лоцирати људе и предмете; - говорити о свакодневним активностима и радњама; - бројати људе и предмете (How many); - рећи колико је сати (пуни сат, пола сата) - набројати дане у седмици - изразити способност или неспособност да нешто ураде (<i>I can, ... I can't</i>); идеју припадања (<i>John's cat, my house</i>), као и властито мишљење.	- сложенице (нпр. <i>cupboard, wardrobe, shop-window, bus-stop, phone-box</i>) - колокације (нпр. <i>make noise, have breakfast/lunch/dinner, turn on/off the radio/the television, miss the bus</i>).	

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Настава енглеског језика у основној школи је усмјерена на когнитивно учење. Приликом реализације наставног процеса, паралелно се развијају вјештине усмене и писане комуникације. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју свих језичких вјештина: слушању и читању у оквиру разумијевања, говорној интеракцији и продукцији, те писању, и њима се приступа и на интегрисан и на индивидуалан начин.

Програм првог страног језика намијењен је образовању и васпитању у основној школи. Четврти разред представља понављање и утврђивање основних језичких, граматичких структура које су обрађиване током прве године учења, уз одређено циклично понављање и проширивање.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методичким принципима, модел и треба да упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче. Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер као таква дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократичност и емпатију. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма, способност критичког размишљања, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно.

Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стиловима учења.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да користе различите и савремене: методе (нпр. метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема), облике рада (нпр. рад у пару, рад у групи, индивидуални рад), типове задатака (нпр. *underline., circle., fill in., match., write., answer., ask.*) и расположива наставна средства (нпр. CD-плејер и аудио/видео компакт дискови, видео бим, постери, рјечници) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје

презентоване садржаје тј. развију и унаприједи језичке вјештине и компетенције. Наставник треба да подстиче ученике да активно учествују у наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од додатних материјала који се користе на часу.

Слушање и разумијевање - Наставник треба да користи разноврсне аудио/видео материјале одговарајућег нивоа и примјерене захтјевности (које говоре изворни говорници) за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумију изворног говорника. За провјеравање разумијевања послушног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

Читање и разумијевање - За развијање ове вјештине треба користити разноврсне текстове адекватног нивоа и захтјевности уз коришћење одговарајуће технике читања. Разумијевање текста се може провјеравати за вријеме или након читања. За провјеравање разумијевања прочитаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

За ове двије вјештине је потребно истаћи да ученици не морају разумјети цијели текст од ријечи до ријечи, али је потребно да разумију текст у глобалу и идентификују потребну информацију у тексту.

Говор - На свим нивоима учења енглеског језика посебну пажњу треба посвећивати развијању вјештине говора. Реализацијом различитих говорних задатака код ученика се развијају правилна употреба језичког знања, самопоуздање и интересовање за енглески језик. Потребно је бирати теме занимљиве за ученике које произилазе из природне или симулиране ситуације током часа. У овим активностима треба да учествује што више ученика, стога се настава реализује у групама или паровима. Током разговора, ученици треба да размјењују мишљења, пружају аргументе, наводе чињенице и сл. Такође, потребна је добра припрема за овакав начин рада, јер треба избалансирати различите нивое постигнућа и способности ученика. Ученике треба оспособљавати и за самостално изражавање (нпр. излагање, извјештавање, препричавање, причање, описивање догађаја и/или доживљаја). У матерњем језику ученици користе различите комуникацијске стратегије које могу користити и у енглеском језику као што су невербални облици изражавања (нпр. гестикулација, мимика, покрети). Приликом реализације неке говорне активности, код ученика треба развијати како способности јасног и конкретног изражавања, тако и принципе поштовања и слушања других док говоре, непрекидања излагања и толеранције према другима.

Писање - За развијање ове вјештине користи се писање кратких састава о темама које су обрађиване у току часова. Наставник треба да одради адекватну припрему, увод у писање састава, у смислу дефинисања и представљања рубрике, односно захтјева који треба да се испуне приликом писања састава. Ученицима треба указати на важност самог процеса писања и писаног изражавања.

Лексика је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ. Ученике треба подстицати на усвајање парадигми ријечи и колокација.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да се користи методом тзв. корективне повратне информације (corrective feedback). У писаним радовима, наставник треба да означи врсту грешке. Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да исправе своје грешке, самостално или сарађујући/дискутујући са другим учеником/ученицима.

Препоручује се писано и усмено провјеравање усвојености језичких садржаја, а не директним испитивањем значења ријечи и знања дефиниција или правила; познавање глаголских времена се не провјерава на овом нивоу.

Домаћи рад, као наставак рада у школи, омогућава ученику континуитет у усвајању

презентованог градива.

Пројекти - Израда пројеката је веома корисна за ученике у настави енглеског језика. Оваква активност омогућава развијање самосталности и одговорности код ученика. Пројектни задатак треба да је јасно дефинисан, са детаљним упутством за израду и прилагођен способностима ученика. Наставник припрема и представља рубрику (захтјеве које треба испунити приликом рада на пројектном задатку) са којима упознаје ученике. Ученици могу реализовати пројектни задатак индивидуално, у пару или у групи (што зависи од плана рада наставника и договора између ученика и наставника). Завршетак рада на пројекту представљају презентације које ученик/пар/група реализују на часу. Презентације могу бити разноврсне (усмене, зидне новине, постери, итд).

Праћење, вредновање и оцјењивање - Приликом реализације овог сегмента наставног процеса, наставници треба да праве разлику између ученог и наученог градива. Учено градиво, на примјер, односи се на препознавање одређених глаголских форми, док научно градиво подразумијева тачну употребу одређених глаголских форми у контексту. Када је ријеч о вокабулару, учено градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран процес у настави енглеског језика. Наставник прати напредовање ученика током рада и води евиденцију о постигнућу сваког ученика појединачно. Вредновање постигнућа ученика се заснива на исходима учења. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и писаних провјера постигнућа.

Усмене провјере постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, правилној употреби граматике, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама. У току полугодишта, наставник треба да најмање два пута оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање. Писане провјере постигнућа се реализују кроз низове задатака објективног типа, контролне радове, диктате и вишеминутне провјере постигнућа, писање кратких састава. Приликом вредновања и оцјењивања води се рачуна о правопису, јасном изражавању мисли, логичком излагању идеја, граматичкој тачности, богатству вокабулара, конструкцији реченица, организацији текста и др.

Праћење напредовања и вредновање постигнућа треба да благовремено пружи повратну информацију о постигнућу ученика (непосредно након активности ученика и/или у току обављања те активности). Информација треба бити конкретна (разумљива ученику и родитељу/старатељу) и односити се на активности и резултате рада ученика, а никако на ученикову личност. Приликом постављања питања, захтјева и задатака који ученици треба да рјешавају, треба водити рачуна да садрже и више нивое знања (анализа, синтеза, примјена).

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом како рада тако и праћења, вредновања и оцјењивања. Поред контролних радова, писаних вјежби и других врста задатака, оцјењује се ученикова активност на часу. У том смислу би требало избјегавати класично усмено испитивање ученика, већ усмену оцјену извести на основу ученикове активности на часу. У складу са савременом наставом енглеског језика час се састоји од низа активности. Активност означава сегмент часа у оквиру којег ученици раде на реализацији постављеног задатка чији се резултат провјерава, по потреби коригује, прије преласка на наредну активност. Наставник прати рад ученика током рада у активностима, биљежи његов ангажман и резултате рада, што на крају часа сумира, образлаже, те вреднује и оцјењује ученика. Уколико ученик није активан и не одговара на наставничково подстицање да се укључи у рад одјељења, наставник га може прозвати и усмено испитати и провјерити и вредновати његово знање.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Ученици четвртог разреда основне школе ће моћи/знати/умјети да усвоје, у говорној и писаној комуникацији, програмске садржаје дате у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено све језичке вјештине. До краја друге године учења енглеског језика, ученици би требали да активно употребљавају 180 лексичких јединица, а да препознају и механички усвоје око 250 лексичких јединица (пјесмице, рецитације, и сл). При обради новог градива, не би требало уводити више од 5-6 нових лексичких јединица. Ученици треба да активно учествују у разговору (уз одређену помоћ наставника). Ученици треба да разумију и користе познате свакодневне изразе и врло једноставне фразе које се односе на испуњавање конкретних потреба. Могу да представе себе и друге особе и да одговарају на једноставна питања о себи и другима, и о особама које познају тј. стварима које посједују. Могу да воде једноставан разговор под условом да саговорник говори полако и разговјетно и да је спреман да помогне, те да повежу усвојене наставне садржаје са властитим животним искуством (одговоре на питања о властитој породици, одјећи, мјесту становања, властитом дому, слободним активностима, и др).

ИЗВОРИ

Уџбенички комплети за енглески језик које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; стручни приручници, граматике, рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; интернет (преузети садржаји морају бити одговарајућег и примјереног нивоа и захтјевности у складу са узрастом и способностима ученика да би били кориштени у наставном процесу).

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (први страни језик)

РАЗРЕД: ПЕТИ (трећа година учења)

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

НИВО ПОСТИГНУЋА: почетни 2

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- 22) Омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникацијских способности ученика;
- 23) Упознавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумеју и поштују културе других народа;
- 24) Омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те да буду оспособљени за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду;
- 25) Припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијањем позитивног става према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво;
- 26) Развијање самопоуздање и самопоштовање, као и поштовања и толерантности према другима;
- 27) Развијање радозналости, самосталности и креативности;
- 28) Подстицање ученика на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице;
- 29) Развијање еколошке свијест и љубави према природи;
- 30) Развијање принцип хуманог односа између полова;
- 31) Стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјеце;
- 32) Развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушања и уважавања мишљења других.

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ

Ученици ће учити језик и проширивати свој вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета, а у оквиру дефинисаних тема.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ

Ученици ће (се):

- упознавати са сличностима и различитостима између њихове земље и земаља енглеског говорног подручја у оквиру дефинисаних тема;
- навикавати да се учтиво понашају у комуникацији са припадницима културе чији језик уче;
- учити да комуницирају и да се понашају у свакодневним ситуацијама на начин који је природан за културу земље чији језик уче, обраћајући посебну пажњу на односе међу људима при непосредном контакту, комуникацији, итд.;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи, итд.

УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ

Ученици ће учити да:

- буду одговорни и активни када уче енглески језик;
- користе различите методе и стратегије учења типичне за учење језика;
- надограђују знање коришћењем различитих метода, као што је парафразирање;
- користе информационе технологије код учења енглеског језика;

- вреднују и оцјењују резултате својих активности и активности својих другова из одјељења;
- самостално користе уџбенике.

САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Тема	Садржаји
	Вокабулар- ученици ће понављати основни и проширивати вокабулар који се односи на задате теме:
Породица	Чланови уже и шире породице (нпр. <i>mother, grandmother, grandfather, uncle, aunt, grandson</i>)
Школа	Школа (нпр. <i>school subjects, furniture, pupils' things, extracurricular activities, musical instruments</i>)
Моје окружење	Окружење нпр. <i>months, seasons of the year, weather</i> (нпр: <i>rainy, sunny</i>); in the garden (нпр. <i>vegetable/flower garden</i>); gardening tools (нпр. <i>spade, rake, watering can</i>); in the country (нпр. <i>camping, tent, lunch box, fire</i>)
Свакодневни живот	Свакодневни живот, рутинске активности, shopping, нпр. <i>at the supermarket, buying vegetables and fruits; going out</i> (нпр: <i>library, swimming pool</i>); <i>my clothes, visiting relatives, friends</i>
Слободно вријеме	Слободно вријеме, <i>at the park</i> (нпр: <i>slide, jungle gym, swing, jump rope</i>), <i>snow, snowball, snowman, outings</i>
Животиње	Животиње (domestic, wild animals, pets)
Земље, народи	Земље и области (нпр. <i>peoples and their culture</i>)

У табели није дат оквирни број часова за реализацију одређене теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Преостали часови су предвиђени за писане провјере постигнућа. На крају сваког полугодишта потребно је реализовати један ЗОТ. Поред наведеног, наставник планира и реализује и друге врсте писаних провјера постигнућа. Предложене теме су обавезни дио садржаја Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа наставних цјелина нити повезивања поједине тематике с предложеним језичним структурама, што значи да их не треба схватити као градиво предвиђено за једну лекцију у уџбенику.

Исходи учења	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
РЕЦЕПЦИЈА а) СЛУШАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће слушати изговорени текст и реаговати вербално или невербално: - показивањем предмета који се помиње и сл, - извршавањем упутстава и наређења, - означавањем тачног или нетачног одговора, тврдњи - попуњавањем табеле, - повезивањем илустрација с одговарајућим текстом/или дијелом текста, - понављањем ријечи, израза или	Ученици ће понављати и/или учити и користити: Именице - бројиве, небројиве, - правилну и неправилну множину; Замјенице - личне (субјекатски и објекатски Падеж) - показне (<i>this, that, these, those</i>) - упитне (<i>who, which, what,</i>	Корелација са свим предметима који се изучавају у другој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успјешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања страног језика

реченица које је изговорио наставник или које су чули на аудио снимку, - давањем кратких одговора на постављена питања; - допуњавањем реченица, саопштавањем властитог мишљења, итд. б) ЧИТАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће читати кратке текстове, у себи или наглас, тражећи одређену информацију или детаље и реаговати вербално или невербално: - тражењем одређених информација, - извршавањем упутстава или наређења, - повезивањем илустрација с одговарајућим текстом/или дијелом текста, - повезивањем набројаних ријечи с одговарајућим бројевима или симболима, - означавањем тачних или нетачних тврдњи, одговора; - постављањем питања и давањем одговора, - попуњавањем табела и укрштеница, - довршавањем реченица, - испуњавањем празнина задатим ријечима, - повезивањем ријечи у колонама А и Б, - склапањем испретураног текста у смисаону цјелину, - саопштавањем властитог мишљења, итд. ПРОДУКЦИЈА а) ГОВОР Ученици ће: - водити кратке, једноставне разговоре о задатим и блиским темама, те о властитом животу и/или искуству; - давати упутства и наређења; - играти додијелене улоге; - рецитовати, пјевати и играти едукативне језичке игре, итд. б) ПИСАЊЕ Ученици ће: - преписивати кратке текстове; - писати по диктату; - попуњавати табеле и укрштенице; - убацивати, подвлачити, редати ријечи у смисаоне реченице; - писати реченице користећи тачан облик глагола; - довршавати реченице; - писати кратке саставе на познате теме на	<i>whose</i>) - присвојне, - неодређене (<i>somebody, anybody, nobody</i>) - Детерминаторе - чланове (<i>a/an, the</i>); - изостављање члана у реченици Придјеве - присвојне придјеве - показне придјеве (<i>this, that, these, those</i>) - придјеве за неодређену количину и број (<i>some, any, much, many, no, all</i>) - упитне придјеве (<i>what, which, whose</i>) - описне придјеве Бројеве - 1 – 100; Глаголе - Present Simple Tense (потврдни, одрични, упитни облик), - Present Continuous Tense (потврдни, одрични, упитни облик); - глаголи <i>be, have/have got</i> (потврдни, одрични, упитни облик); - модалне глаголе <i>can, may</i> (потврдни, одрични, упитни облик); - императив Прилоге - мјесто, - вријеме, - начин (<i>slowly, quickly</i>) - смјер (<i>left, right, east, west</i>) Приједлоге - мјесто (<i>in, on, under, behind, in front of</i>) - вријеме (<i>in, on, at</i>) Реченице - основни ред ријечи у реченици (потврдни, одрични, упитни облик); - императив,	

основу датог примјера, итд. Ученици ће моћи/ знати: - упућивати одговарајуће поздраве и одговарати на њих - упознавати се; - обраћати се људима; - идентификовати и лоцирати људе и предмете; - описивати људе и предмете, расположења и стања, тренутну активност; - постављати питања и одговарати на њих; - тражити и нудити помоћ - тражити и пружити информације; - слушати с циљем идентификовања одређене информације; - изразити на једноставан начин слагање и неслагање, знање и незнање, способност и допуштање (<i>can, may</i>), понуду (писану или усмену) користећи усвојени вокабулар; допадање, недопадање, задовољство, занимање и одушевљење за нешто, изненађење, разочарање, захвалност; идеју посједовања (<i>have, have got, John's book, his house</i>); - извинити се и прихватити извињење; - сугерисати неку акцију (<i>Let's ...</i>); - прихватити и одбити понуду или молбу; - говорити на једноставан начин о свакодневним активностима и радњама; - рећи колико је сати; - набројати дане у седмици, мјесеце, годишња доба; - изразити властито мишљење.	- конструкција <i>There is/are</i> (потврдни, одрични, питни облик); Осим што ће стално проширивати вокабулар, ученици ће понављати или учити да користе у вези са датим темама: - скраћенице (нпр. <i>a.m., p.m., UK, USA</i>) - скраћенице за дане у седмици и мјесеце; - афиксе (нпр. наставак – <i>s; -ing</i>) - антониме (нпр. <i>fast – slow, up – down, hot – cold</i>) - сложенице (нпр. <i>football, basketball, swimming pool, pen friend</i>) - колокације (нпр. <i>outdoor sports, to do homework, to make a phone call</i>)	

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Настава енглеског језика у основној школи је усмјерена на когнитивно учење. Приликом реализације наставног процеса паралелно се развијају и усмена и писана комуникација. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју свих језичких вјештина: слушању и читању у оквиру разумијевања, говорној интеракцији и продукцији, те писању и њима се приступа на интегрисан и индивидуалан начин.

Програм првог страног језика намијењен је образовању и васпитању у основној школи. Пети разред представља понављање и утврђивање основних језичких, граматичких структура које су обрађиване претходних година учења енглеског језика уз одређено циклично понављање и проширивање.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методичким принципима, модел и треба да

упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче. Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер као таква дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократичност и емпатију. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма, способност критичког промишљања, аргумендовања властитих ставова и рјешавања проблема.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно.

Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стилевима учења.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да користе различите и савремене: методе (нпр. метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема), облике рада (нпр. рад у пару, рад у групи, индивидуални рад), типове задатака (нпр. underline., circle., fill in., match., write., answer., ask..) и расположива наставна средства (нпр. CD-плејер и аудио/видео компакт дискови, видео бим, постери, рјечници) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје презентоване садржаје тј. развију и унаприједи језичке вјештине и компетенције. Наставник треба да подстиче ученике да активно учествују у самом наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од додатних материјала који се користе на часу.

Слушање и разумијевање - Наставник треба да користи разноврсне аудио/видео материјале одговарајућег нивоа и примјерене захтјевности (које говоре изворни говорници) за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумију изворног говорника. За провјеравање разумијевања послушаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

Читање и разумијевање - За развијање ове вјештине треба користити разноврсне текстове адекватног нивоа и захтјевности уз коришћење одговарајуће технике читања. Разумијевање текста се може провјеравати за вријеме или након читања. За провјеравање разумијевања прочитаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

За ове двије вјештине је потребно истаћи да ученици не морају разумјети цијели текст од ријечи до ријечи, али је потребно да разумију текст у глобалу и идентификују потребну информацију у тексту.

Говор - На свим нивоима учења енглеског језика посебну пажњу треба посвећивати развијању вјештине говора. Реализацијом различитих говорних задатака код ученика се развијају правилна употреба језичког знања, самопоуздање и интересовање за енглески језик. Потребно је бирати теме занимљиве за ученике које произилазе из природне или симулиране ситуације током часа. У овим активностима треба да учествује што више ученика, стога се настава реализује у групама или паровима. Током разговора ученици треба да размјењују мишљења, пружају аргументе, наводе чињенице и сл. Такође, потребна је добра припрема за овакав начин рада, јер треба избалансирати различите нивое постигнућа и способности ученика. Ученике треба оспособљавати и за самостално изражавање (нпр. излагање, извјештавање, препричавање, причање, описивање догађаја и/или доживљаја). У матерњем језику ученици користе различите комуникацијске стратегије које могу користити и у енглеском језику као што су невербални облици изражавања (нпр. гестикација, мимика, покрети). Приликом реализације неке говорне активности, код ученика треба развијати како способности јасног и конкретног изражавања, тако и принципе поштовања и слушања других док говоре, непрекидања излагања и толеранције према другима.

Писање - За развијање ове вјештине користи се писање на задату или слободну тему. Наставник треба да одради адекватну припрему, увод у писање састава, у смислу дефинисања и представљања рубрике, односно захтјева који треба да се испуне приликом писања састава. Ученицима треба указати на важност самог процеса писања и писаног изражавања. Писани

текст треба да има одговарајућу форму, лексiku, те граматичку, правописну, и интерпункцијску тачност.

У настави енглеског језика, за учење граматичких структура препоручује се индуктивни приступ. Ученици, из низа предочених примјера, идентификују језичке структуре и уче правила која касније примјењују у пракси.

Грамматичке структуре се уводе постепено и примјењују на великом броју вјежбања базираних на реалним ситуацијама. Понављање већ познатих структура омогућава да ученици утврде оне дијелове које нису најбоље савладали у претходном периоду. Познавање граматичких правила није циљ наставе енглеског језика, стога не треба тражити од ученика да их репродукују уколико их правилно употребљавају, нити их вредновати и оцјењивати. Приликом објашњавања граматичких садржаја наставници треба да сведу употребу сложене терминологије (метајезика) на минимум. Препоручује се писано и усмено провјеравање усвојености вокабулара и граматике у контексту, а не директним испитивањем значења ријечи и знања граматичких правила; познавање глаголских времена се не провјерава на овом нивоу.

Домаћи рад, као наставак рада у школи, омогућава ученику континуитет у усвајању презентованог градива.

Лексика је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ. Ученике треба подстицати на усвајање парадигми ријечи и колокација.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да се користи методом тзв. корективне повратне информације (corrective feedback). У писаним радовима, наставник треба да означи врсту грешке. Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да сами исправе грешке, самостално или сарађујући/дискутујући са другим учеником/ученицима.

Пројекти - Израда пројеката је веома корисна за ученике у настави енглеског језика. Оваква активност омогућава развијање самосталности и одговорности код ученика. Пројектни задатак треба да је јасно дефинисан, са детаљним упутством за израду и прилагођен способностима ученика. Наставник припрема и представља рубрику (захтјеве које треба испунити приликом рада на пројектном задатку) са којима упознаје ученике. Ученици могу реализовати пројектни задатак индивидуално, у пару или у групи (што зависи од плана рада наставника и договора између ученика и наставника). Завршетак рада на пројекту представљају презентације које ученик/пар/група реализују на часу. Презентације могу бити разноврсне (усмене, зидне новине, постери, итд).

Праћење, вредновање и оцјењивање - Приликом реализације овог сегмента наставног процеса, наставници треба да праве разлику између учених и научених структура. Учено градиво, на примјер, односи се на препознавање одређених глаголских форми, док научено градиво подразумијева тачну употребу одређених глаголских форми у контексту. Када је ријеч о вокабулару, учено градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран процес у настави енглеског језика. Наставник прати напредовање ученика током рада и води евиденцију о постигнућу сваког ученика појединачно. Вредновање постигнућа ученика се заснива на исходима учења. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и писаних провјера постигнућа.

Усмене провјере постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, правилној употреби граматике, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама. У току полугодишта, наставник треба да најмање два пута оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање.

Писане провјере постигнућа се реализују кроз низове задатака објективног типа, контролне радове, диктате и вишеминутне провјере постигнућа, писање састава на задату/слободну тему; познавање глаголских времена се не провјерава на овом нивоу. Приликом вредновања и оцјењивања води се рачуна о правопису, јасном изражавању мисли, логичком излагању идеја, граматичкој тачности, богатству вокабулара, конструкцији реченица, организацији текста и др.

Праћење напредовања и вредновање постигнућа треба да благовремено пружи повратну информацију о постигнућу ученика (непосредно након активности ученика и/или у току обављања те активности). Информација треба бити конкретна (разумљива ученику и родитељу/старатељу) и односити се на активности и резултате рада ученика, а никако на ученикову личност. Приликом постављања питања, захтјева и задатака које ученици треба да рјешавају, треба водити рачуна да садрже и више нивое знања (анализа, синтеза, примјена).

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом рада и оцјењивања. Поред контролних радова, писаних вјежби и других врста задатака, оцјењује се ученикова активност на часу. У том смислу би требало избјегавати класично усмено испитивање ученика, већ усмену оцјену извести на основу ученикове активности на часу. У складу са савременом наставом енглеског језика час се састоји од низа активности. Активност означава сегмент часа у оквиру којег ученици раде на реализацији постављеног задатка чији се резултат провјерава, по потреби коригује, прије преласка на наредну активност. Наставник прати рад ученика током рада у активностима, биљежи његов ангажман и резултате рада, што на крају часа сумира, образлаже, те вреднује и оцјењује ученика. Уколико ученик није активан и не одговара на наставнико подстицање да се укључи у рад одјељења, наставник га може прозвати и усмено испитати и на тај начин провјерити и вредновати његово знање.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Ученици петог разреда основне школе ће моћи/знати/умјети да савладају, у говорној и писаној комуникацији, програмске садржаје дефинисане у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено све језичке вјештине. До краја друге године учења енглеског језика, ученици би требали да активно употребљавају 260 лексичких јединица, а да разумију око 350 лексичких јединица. При обради новог градива, не би требало уводити више од 6-8 нових лексичких јединица. Ученици треба да активно учествују у разговору (уз одређену помоћ наставника). Ученици треба да разумију и користе познате свакодневне изразе и врло једноставне фразе које се односе на испуњавање конкретних потреба. Могу да представе себе и друге особе, да одговарају на питања о себи и другима и стварима које посједују. Могу да воде једноставан разговор под условом да саговорник говори полако, разговјетно и да је спреман да помогне, те да повежу усвојене наставне садржаје са властитим животним искуством (одговоре на питања о властитој породици, одјећи, мјесту становања, властитом дому, слободним активностима, и др).

ИЗВОРИ

Уџбенички комплети за енглески језик које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; стручни приручници, граматике, рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; интернет (преузети садржаји морају бити одговарајућег и примјереног нивоа и захтјевности у складу са узрастом и способностима ученика да би били кориштени у наставном процесу).

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (први страни језик)

РАЗРЕД: ШЕСТИ (четврта година учења)

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

НИВО ПОСТИГЊУЋА: А1 (I)

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- 33) Омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникацијских способности ученика;
- 34) Упознавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумију и поштују културе других народа;
- 35) Омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те да буду оспособљени за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду;
- 36) Припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијањем позитивног става према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво;
- 37) Развијање самопоуздање и самопоштовање, као и поштовања и толерантности према другима;
- 38) Развијање радозналости, самосталности и креативности;
- 39) Подстицање ученика на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице;
- 40) Развијање еколошке свијест и љубави према природи;
- 41) Развијање принципа хуманог односа између полова;
- 7) Стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјецe;
- 8) Развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушања и уважавања мишљења других.

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ

Ученици ће учити енглески језик и проширивати вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета, а у оквиру дефинисаних тема.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ

Ученици ће (се):

- упознавати са сличностима и различитостима између њихове земље и земаља енглеског говорног подручја у оквиру дефинисаних тема;
- навикавати да се учтиво понашају у комуникацији са припадницима културе чији језик уче;
- учити да комуницирају и да се понашају у свакодневним ситуацијама на начин који је природан за културу земље чији језик уче, обраћајући посебну пажњу на односе међу људима при непосредном контакту, комуникацији;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи;
- развијати свијест о англофоном мултикултурализму.

УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ

Ученици ће учити да:

- буду одговорни и активни када уче енглески језик;
- користе различите методе и стратегије учења типичне за учење језика;
- надограђују знање коришћењем различитих метода, као што је парафразирање;
- користе информационе технологије код учења енглеског језика;

- вреднују и оцјењују резултате својих активности и активности својих другова из одјељења;
  - самостално користе уџбенике и рјечнике.
- САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Тема	Садржаји
Породица	Породица (нпр. <i>family members and their occupations</i>)
Школа	Школа (нпр. <i>school subjects, timetable, teachers</i>)
Свакодневни живот	Свакодневни живот (нпр. <i>daily routine, means of transport, bicycle, bus</i>)
Природа	Природа (нпр. <i>wildlife, animals, plants, mountain, river, picnic</i>)
Слободно вријеме	Слободно вријеме (нпр. <i>pupils' hobbies, favourite sport/games, unusual hobbies</i>)
Забава	Забава (нпр. <i>going out to the cinema, theatre, going to the party, pyjama party, surprise party, going to an amusement park</i>)
Земље, народи	Државе (нпр. <i>geography, climate, people, customs and habits</i>).

У табели није дат оквирни број часова за реализацију одређене теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Преостали часови су предвиђени за писане провјере постигнућа. Током друге половине сваког полугодишта потребно је реализовати по један ЗОТ и по један школски писмени задатак. Поред наведених, наставник планира и реализује и друге врсте писаних провјера постигнућа. Предложене теме су обавезни дио садржаја Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа наставних цјелина нити повезивања поједине тематике с предложеним језичним структурама, што значи да их не треба схватити као градиво предвиђено за једну лекцију у уџбенику.

Исходи учења	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
РЕЦЕПЦИЈА а) СЛУШАЊЕ/РЕАГОВАЊЕ Ученици ће да слушају изговорени текст и реагују вербално и/или невербално: - спајањем слика и текста/или дијелова текста, - означавањем тачних и нетачних израза, тврдњи, - презентовањем одређених дијелова послушаног текста; - одговарањем на питања, - допуњавањем недовршених реченица, - саопштавањем мишљења и давањем аргумената, - поређењем предочене ситуације и/или искуства са личним искуством,	Ученици ће учити и/или понављати и користити: Именице - бројиве, небројиве, - правилну и неправилну множину Замјенице - личне (субјекатски и објекатски падеж) - показне (<i>this, that, these, those</i>) - упитне (<i>who, which, what, whose</i>) - присвојне (<i>mine, his, hers, its</i>) - неодређене (<i>somebody,</i>	Корелација са свим предметима који се изучавају у другој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успјешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања енглеског језика

- предлагањем рјешења за предочени проблем, итд. б) ЧИТАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће да читају кратке текстове, у себи или наглас, и реагују вербално и/или невербално: - тражењем одређених информација, - спајањем слика и текста/или дијелова текста, - тражењем грешака у тексту/реченицама и њиховим исправљањем, - означавањем тачних и нетачних тврдњи, - презентовањем одређених дијелова текста; - постављањем питања и давањем одговора на питања, - препричавањем дијелова или цијелих кратких текстова једноставним реченицама, - коришћењем новог вокабулара у конкретним примјерима и реченицама, - препознавањем нетачних тврдњи, - допуњавањем недовршених реченица, - саопштавањем мишљења и давањем аргумената; - поређењем предочене ситуације и/или искуства са личним искуством, - предлагањем рјешења за предочени проблем, итд. ПРОДУКЦИЈА а) ГОВОР Ученици ће да: - воде кратке, једноставне разговоре о познатим темама; - препричају кратке приче/шале; - пјевају дјечије пјесмице; - играју по улогама; - рецитију; - драматизују текстове; - упореде ситуације, особе, искуства; - изнесу аргументовано мишљење, - предложе рјешења за дати проблем. б) ПИСАЊЕ Ученици ће да: - пишу диктате, - препричавају или преписују кратке текстове, - пишу кратке саставе на познате теме итд. - допуњавају недовршене реченице, табеле и укрштенице;	<i>anybody, nobody, something, anything, nothing</i>) Детерминаторе - чланове (<i>a/an, the</i>) - изостављање члана у реченици; Придјеве - присвојне придјеве, - показне придјеве <i>this, that, these, those</i> - придјеве за неодређену количину и број (<i>some, any, much, many, all, (a) few, (a) little</i>) - упитне придјеве (<i>what, which, whose</i>) - описне придјеве; Поређење придјева - правилну и неправилну компарацију Бројеве - 1 – 1000; - редне бројеве Глаголе - Present Simple Tense (потврдни, одрични, упитни облик); - Present Continuous Tense (потврдни, одрични, упитни облик) - Past Simple Tense правилних и неправилних глагола (потврдни, одрични, упитни); - Future Simple Tense (потврдни, одрични, упитни) - Present Continuous Tense за изражавање будућности; - фраза <i>Going to</i>; - глаголе <i>be, have/have got</i>; - модалне глаголе: <i>can, may, have to must</i>; - заповједни начин - сва лица; Прилоге - мјесто,	

- слажу испремјештана слова у ријечи, и - испремјештане ријечи у смислене реченице. Ученици ће знати да: - постављају питања и одговарају на питања; - траже и дају основне информације; - идентификују и лоцирају људе и предмете; - прате једноставна упутства; - користе главне и редне бројеве; - описују и упореде људе и предмете; - изражавају на једноставан начин: слагање и неслагање (став), знање и незнање, обавезе, потребе, способности, допуштења (<i>have to, may, can, must</i>); количине, цијене, вријеме; задовољство, незадовољство, изненађење, разочарење и сл. - говоре о свакодневним активностима својим и својих вршњака, итд. - изнесу аргументовано мишљење; - предложе рјешења за дати проблем.	- правац (<i>left, right, east, west</i>) - вријеме (<i>last week/year</i>) - начин (<i>quickly, fast</i>) Приједлоге - за мјесто; - за вријеме. Реченице - ред ријечи у потврдној, одричној, упитној и заповједној реченици; Осим што ће стално проширивати вокабулар, ученици ће понављати или учити да користе у вези са датим темама: - афиксе (<i>expensive, dirty</i>) - антониме (<i>dirty-clean, ask-answer</i>, - сложенице: <i>school choir, guitar lessons, orange juice</i>) - колокације (<i>discuss a subject, walk a dog, care about us</i>)	

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Настава енглеског језика у основној школи се усмјерава на когнитивно учење. Приликом реализације наставног процеса паралелно се развијају и усмена и писана комуникација. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју свих језичких вјештина: слушању и читању у оквиру разумијевања, говорној интеракцији и продукцији, те писању и њима се приступа и на интегрисан и на индивидуалан начин.

Програм првог страног језика намијењен је образовању и васпитању у основној школи. Шести разред представља понављање и утврђивање како тема, тако и основних језичких, граматичких структура које су обрађиване претходних година учења страног језика уз одређено циклично понављање и проширивање.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методичким принципима, модел и треба да упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче.

Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер као таква дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократичност и емпатију. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма, способност критичког промишљања, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно.

Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стилевима учења.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да користе различите и савремене методе (нпр. метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема), облике рада (нпр. рад у пару, рад у групи, индивидуални рад), типове задатака (нпр. underline..., circle..., fill in..., match..., write..., answer..., ask...) и расположива наставна средства (нпр. CD-плејер и аудио/видео компакт дискови, видео бим, постери, рјечници) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје презентоване садржаје тј. развиј и унаприједи језичке вјештине и компетенције. Наставник треба да подстиче ученике да активно учествују у самом наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од додатних материјала који се користе на часу.

Слушање и разумијевање - Наставник треба да користи разноврсне аудио/видео материјале одговарајућег нивоа и примјерене захтјевности (које говоре изворни говорници) за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумију изворног говорника. За провјеравање разумијевања послушног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

Читање и разумијевање - За развијање ове вјештине треба користити разноврсне текстове адекватног нивоа и захтјевности уз коришћење одговарајуће технике читања. Разумијевање текста се може провјеравати за вријеме или након читања. За провјеравање разумијевања прочитаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

За ове двије вјештине је потребно истаћи да ученици не морају разумјети цијели текст од ријечи до ријечи, али је потребно да разумију текст у глобалу и идентификују потребну информацију у тексту.

Говор - На свим нивоима учења енглеског језика посебну пажњу треба посвећивати развијању вјештине говора. Реализацијом различитих говорних задатака код ученика се развијају правилна употреба језичког знања, самопоуздање и интересовање за енглески језик. Потребно је бирати теме занимљиве за ученике које произилазе из природне или симулиране ситуације током часа. У овим активностима треба да учествује што више ученика, стога се настава реализује у групама или паровима. Током разговора ученици треба да размјењују мишљења, пружају аргументе, наводе чињенице и сл. Такође, потребна је добра припрема за овакав начин рада, јер треба избалансирати различите нивое постигнућа и способности ученика. Ученике треба оспособљавати и за самостално изражавање (нпр. излагање, извјештавање, препричавање, причање, описивање догађаја и/или доживљаја). У матерњем језику ученици користе различите комуникацијске стратегије које могу користити и у енглеском језику као што су невербални облици изражавања (нпр. гестикација, мимика, покрети). Приликом реализације неке говорне активности, код ученика треба развијати како способности јасног и конкретног изражавања, тако и принципе поштовања и слушања других док говоре, непрекидања излагања и толеранције према другима.

Писање - За развијање ове вјештине може се користити писање на задату или слободну тему. Наставник треба да одради адекватну припрему, увод у писање састава, у смислу дефинисања и представљања рубрике, односно захтјева који треба да се испуне приликом писања састава. Ученицима треба указати на важност самог процеса писања и писаног изражавања. Писани текст треба да има одговарајућу форму, лексику, те граматичку, правописну, и интерпункцијску тачност.

У настави енглеског језика, за учење граматичких структура препоручује се индуктивни приступ. Ученици, из низа предочених примјера, идентификују језичке структуре и уоче правила која касније примјењују у пракси.

Грамматичке структуре се уводе постепено и примјењују на великом броју вјежбања базираних на реалним ситуацијама. Понављање већ познатих структура омогућава да

ученици утврде оне дијелове које нису најбоље савладали у претходном периоду. Познавање граматичких правила није циљ наставе енглеског језика, стога не треба тражити од ученика да их репродукују уколико их правилно употребљавају, нити их вредновати и оцјењивати. Приликом објашњавања граматичких садржаја наставници треба да сведу употребу сложене терминологије (метајезика) на минимум. Препоручује се писано и усмено провјеравање усвојености вокабулара и граматике у контексту, а не директним испитивањем значења ријечи и знања граматичких правила; познавање глаголских времена се не провјерава на овом нивоу.

Домаћи рад, као наставак рада у школи, омогућава ученику континуитет у усвајању презентованог градива.

Лексика је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ. Ученике треба подстицати на усвајање парадигми ријечи и колокација.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да се користи методом тзв. корективне повратне информације (corrective feedback). У писаним радовима, наставник треба да означи врсту грешке. Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да сами исправе грешке, самостално или сарађујући/дискутујући са другим учеником/ученицима.

Пројекти - Израда пројеката је веома корисна за ученике у настави енглеског језика. Оваква активност омогућава развијање самосталности и одговорности код ученика. Пројектни задатак треба да је јасно дефинисан, са детаљним упутством за израду и прилагођен способностима ученика. Наставник припрема и представља рубрику (захтјеве које треба испунити приликом рада на пројектном задатку) са којима упознаје ученике. Ученици могу реализовати пројектни задатак индивидуално, у пару или у групи (што зависи од плана рада наставника и договора између ученика и наставника). Завршетак рада на пројекту представљају презентације које ученик/пар/група реализују на часу. Презентације могу бити разноврсне (усмено, зидне новине, постери, итд).

Праћење, вредновање и оцјењивање - Приликом реализације овог сегмента наставног процеса, наставници треба да праве разлику између учених и научених структура. Учено градиво, на примјер, односи се на препознавање одређених глаголских форми, док научно градиво подразумијева тачну употребу одређених глаголских форми у контексту. Када је ријеч о вокабулару, учено градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран процес у настави енглеског језика. Наставник прати напредовање ученика током рада и води евиденцију о постигнућу сваког ученика појединачно. Вредновање постигнућа ученика се заснива на исходима учења. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и писаних провјера постигнућа.

Усмене провјере постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, правилној употреби граматике, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама. У току полугодишта, наставник треба да најмање два пута оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање.

Писане провјере постигнућа се реализују кроз низове задатака објективног типа, контролне радове, диктате и вишеминутне провјере постигнућа, писање слободних или састава на задату тему, расправа и извјештаја. Приликом вредновања и оцјењивања води се рачуна о правопису, јасном изражавању мисли, логичком излагању идеја, граматичкој тачности, богатству вокабулара, конструкцији реченица, организацији текста и др.

Праћење напредовања и вредновање постигнућа треба да благовремено пружи повратну

информацију о постигнућу ученика (непосредно након активности ученика и/или у току обављања те активности). Информација треба бити конкретна (разумљива ученику и родитељу/старатељу) и односити се на активности и резултате рада ученика, а никако на ученикову личност. Приликом постављања питања, захтјева и задатака које ученици треба да рјешавају, треба водити рачуна да садрже и више нивое знања (анализа, синтеза, примјена).

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом рада и оцјењивања. Поред контролних радова, писаних вјежби и других врста задатака, оцјењује се ученикова активност на часу. У том смислу би требало избјегавати класично усмено испитивање ученика, већ усмену оцјену извести на основу ученикове активности на часу. У складу са савременом наставом енглеског језика час се састоји од низа активности. Активност означава сегмент часа у оквиру којег ученици раде на реализацији постављеног задатка чији се резултат провјерава, по потреби коригује, прије преласка на наредну активност. Наставник прати рад ученика током рада у активностима, биљежи његов ангажман и резултате рада, што на крају часа сумира, образлаже, те вреднује и оцјењује ученика. Уколико ученик није активан и не одговара на наставничково подстицање да се укључи у рад одјељења, наставник га може прозвати и усмено испитати и на тај начин провјерити и вредновати његово знање.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Ученици шестог разреда основне школе ће моћи/знати/умјети да савладају, у говорној и писаној комуникацији, програмске садржаје дефинисане у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено све језичке вјештине. Ученици треба да активно учествују у разговору (уз одређену помоћ наставника). Ученици треба да разумеју и користе познате свакодневне изразе и једноставне фразе које се односе на испуњавање конкретних потреба. Могу да представе себе и друге особе, и да одговарају на питања о себи и другима, и о особама које познају тј. стварима које посједују Могу да воде разговор под условом да саговорник говори полако и разговјетно и да је спреман да помогне, те да повежу усвојене наставне садржаје са властитим животним искуством (одговоре на питања о властитој породици, одјећи, мјесту становања, властитом дому, слободним активностима, и др).

Допунски рад - допунска настава, се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умијећу ученика, наставник формира групе са којима организује допунски рад (нпр. група ученика са недовољним знањем одређених садржаја из граматике; група ученика који нису савладали усмено или писмено изражавање). За сваку групу се прави одговарајући план рада чијом ће се реализацијом савладати и отклонити испољени недостаци у знању, умијећу и вјештини ученика. Допунски рад претпоставља и специфичне облике рада у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе; увјежбавање са очигледнијим и једноставнијим примјерима; посебни групни и индивидуални задаци и др). Нарочито треба водити рачуна о примјерности захтјева као и о похваљивању ученика за постигнути напредак.

Додатни рад – за додатну наставу се опредјељују ученици који имају посебна интересовања за енглески језик, односно за продубљивање и проширивање знања и вјештина из свих програмско-тематских подручја редовне наставе. Додатни рад, заснован на интересовању ученика за проширивање и продубљивање знања, умијећа и вјештина, непосредније активира ученика и оспособљава га за самообразовање, развија његову машту, подстиче на стваралачки рад и упућује на самостално коришћење различитих извора знања. Ученици се у додатном раду самостално служе разноврсним изворима (у учењу и истраживању), те припремају и излажу своје радове (усмене, писане, практичне) пред својом групом, одјељењем или цијелом школом. Знања, умијећа и вјештине које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом, ученици користе у редовној настави, слободним

активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и друге приредбе) као и у свакодневном животу. Ученици се самостално одређују за додатни рад из енглеског језика.

ИЗВОРИ

Уџбенички комплети за енглески језик које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; стручни приручници, граматике, рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; интернет (преузети садржаји морају бити одговарајућег и примјереног нивоа и захтјевности у складу са узрастом и способностима ученика да би били кориштени у наставном процесу).

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (први страни језик)

РАЗРЕД: СЕДМИ (пета година учења)

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

НИВО ПОСТИГНУЋА: А1 (II)

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- 42) Омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникативних способности ученика;
- 43) Упознавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумеју и поштују културе других народа;
- 44) Омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те да буду оспособљени за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду;
- 45) Припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво;
- 46) Развијање самопоуздање и самопоштовање код ученика, као и поштовања и толерантности према другима;
- 47) Развијање радозналости, самосталности и креативности;
- 48) Подстицање на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице;
- 49) Развијање еколошке свијести и љубави према природи;
- 50) Развијање принцип хуманог односа између полова;
- 51) Стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјете;
- 52) Развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способност пажљивог слушања и уважавања мишљење других.

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ

Ученици ће учити енглески језик и проширивати вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета, а у оквиру дефинисаних тема.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ

Ученици ће (се):

- упознавати са сличностима и различитостима између њихове земље и земаља енглеског говорног подручја у оквиру дефинисаних тема;
- навикавати на учтиво понашање у комуникацији са припадницима културе чији језик уче;
- учити да комуницирају и да се понашају у свакодневним ситуацијама на начин који је природан за културу земље чији језик уче, обраћајући посебну пажњу на односе међу људима при непосредном контакту, комуникацији, итд.;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи;
- развијати свијест о англофоном мултикултурализму.

УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ

Ученици ће учити да:

- буду одговорни и активни када уче енглески језик;
- користе различите методе и стратегије учења типичне за учење језика;
- надограђују знање коришћењем различитих метода, као што је парафразирање;
- користе информационе технологије код учења енглеског језика;

- вреднују и оцјењују резултате својих активности и активности својих другова из одјељења;
- самостално користе уџбенике и рјечнике.

САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Тема	Садржаји
Породица	Породица (нпр.: <i>family gathering</i>)
Школа	Школа (нпр. <i>school curriculum, some extracurricular activities</i>)
Моја земља, земље енглеског говорног подручја и друге земље	Моја земља, земље енглеског говорног подручја и друге земље (нпр. <i>geography, climate, people, customs and habits</i>)
Здравље, здрава исхрана	Здравље, здрава исхрана (нпр. <i>names of some meals, preparing meals, ordering or serving a meal in a restaurant, culinary art</i>)
Свијет животиња	Свијет животиња (нпр. <i>pets, domestic and wild animals</i>)
Слободно вријеме	Слободно вријеме (нпр. <i>go for a walk, go to the cinema, go running</i>)
Вријеме и годишња доба	Вријеме и годишња доба (нпр. <i>description of climate, seasons of the year, particular weather, outings</i>)

У табели није дат оквирни број часова за реализацију одређене теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Преостали часови су предвиђени за писане провјере постигнућа. Током друге половине сваког полугодишта потребно је реализовати по један ЗОТ и по један школски писмени задатак. Поред наведених, наставник планира и реализује и друге врсте писаних провјера постигнућа. Предложене теме су обавезни дио садржаја Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа наставних цјелина нити повезивања поједине тематике с предложеним језичним структурама, што значи да их не треба схватити као градиво предвиђено за једну лекцију у уџбенику.

Исходи учења	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
РЕЦЕПЦИЈА а) СЛУШАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће да слушају изговорени текст и реагују: - одговарањем на постављена питања; - састављањем реченица користећи нови вокабулар; - препричавањем кратких текстова; - спајањем колона А и Б; - рјешавањем задатака вишеструког избора; - означавањем одређених ријечи, фраза и реченица, тачних или нетачних тврдњи;	Ученици ће понављати и/или учити и користити: Именице - бројиве, небројиве; - правилну и неправилну множину; Замјенице - личне (падеж субјекта и објекта); - показне (<i>this, that, these, those</i>); - упитне (<i>who, which, what, whose</i>); - присвојне (<i>mine, his, hers, its</i>,	Корелација са предметима који се изучавају у трећој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успјешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања страног језика.

- допуњавањем реченица; - саопштавањем мишљења и давањем аргумената; - поређењем предочене ситуације и/или искуства са личним искуством, - предлагањем рјешења за предочени проблем, итд. б) ЧИТАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће читати кратке текстове, у себи или наглас и реаговати: - одговарањем на питања; - препричавањем дијелова текста или цијелих кратких текстова; - рецитовањем; - рјешавањем задатака различитих типова (вишеструког избора, тачних/нетачних тврдњи, и сл); - исправљањем грешака, - допуњавањем недовршених реченица; - саопштавањем мишљења и давањем аргумената; - поређењем предочене ситуације и/или искуства са личним искуством, - предлагањем рјешења за предочени проблем, итд. ПРОДУКЦИЈА а) ГОВОР Ученици ће: - састављати дијалоге; - давати информације и обавјештења на упит друге особе; - учествовати у разговорима о познатим темама; - играти додијелене улоге и драматизовати; - саопштавати мишљења и давати аргументе; - поредити предочене ситуације и/или искуства са личним искуством, - предлагати рјешења за предочени проблем, итд. б) ПИСАЊЕ Ученици ће писати: - диктате; - кратке описе људи, предмета, догађаја, мјеста, итд; - слагати ријечи у једноставне и сложене реченице; - писати кратке приче, писма, честитке, и сл.	<i>ours,</i> - <i>yours, theirs, one's</i>); - неодређене (<i>somebody, anybody, nobody, something, anything, nothing</i>). Детерминаторе - чланове (<i>a/an, the</i>) - изостављање члана у реченици; Придјеве - присвојне придјеве - показне придјеве (<i>this, that, these, those</i>) - придјеве за неодређену количину и број (<i>some, any, much, many, all, (a) few, (a) little</i>) - упитне (<i>what, which, whose</i>) - описне придјеве - поређење придјева (правилно и неправилно) Бројеве - 1 – 1000 - редне бројеве Глаголе - Present Simple Tense; - Present Continuous Tense; - Past Simple Tense правилних и неправилних глагола; - Future Simple Tense; - Present Continuous Tense за изражавање будућности; - фраза <i>Going to</i>; - модалне глаголе (<i>can, could, may, have to, must, will, would</i>); - заповједни начин, сва лица; - фразални глаголи, Прилоге - прилоге за начин са и без наставка – <i>ly</i>; Приједлоге Везнике Реченице - ред ријечи у реченици и основне врсте реченица - временске реченице;	

Ученици ће знати да: - реагују на одговарајући начин на изјаве других људи; - остваре комуникацију као корисници јавних услуга (супермаркет, телефон, пошта, жељезничка станица); - изразе слагање и неслагање, своје мишљење и образложе га; - описују људе, предмете, мјеста, свакодневне активности, догађаје из прошлости или који још увијек трају; - упоређују људе, предмете, ситуације; - догађаје, осјећања, искуства и др; - говоре о прошлим догађајима и активностима; - изражавају и аргументују своје мишљење о познатим темама на једноставан начин.	- <i>If</i>- реченице (нулти и први тип); Осим што ће стално проширивати вокабулар, ученици ће понављати или учити да користе у вези са датим темама: - афиксе (<i>unhealthy, discovery, national, quickly</i>) - антониме (<i>tall - short, love – hate, dry – wet</i>) - сложенице (<i>school orchestra, science fiction, game show</i>) - колокације (<i>go cycling, have a paper round, turn left, go straight ahead, go on holiday</i>)	

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ - СМЈЕРНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ

Настава енглеског језика у основној школи је усмјерена на когнитивно учење. Приликом реализације наставног процеса паралелно се развијају и усмена и писана комуникација. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју свих језичких вјештина: слушању и читању у оквиру разумијевања, говорној интеракцији и продукцији, писању и њима се приступа на интегрисан и индивидуалан начин.

Програм првог страног језика намијењен је образовању и васпитању у основној школи. Седми разред представља понављање и утврђивање како тема, тако и језичких, граматичких структура које су обрађиване претходних година учења страног језика уз одређено циклично понављање и проширивање.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методичким принципима, модел и треба да упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче. Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер као таква дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократичност и емпатију. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма, способност критичког промишљања, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно.

Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стиливима учења.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да користе различите и савремене методе (нпр. метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема), облике рада (нпр. рад у пару, рад у групи, индивидуални рад), типове задатака (нпр. underline., circle., fill in., match., write., answer., ask.) и расположива наставна средства (нпр. CD-плејер и аудио/видео компакт дискови, видео бим, постери, рјечници) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје презентоване садржаје тј. развију и унаприједи језичке вјештине и компетенције. Наставник

треба да подстиче ученике да активно учествују у самом наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од додатних материјала који се користе на часу.

Слушање и разумијевање - Наставник треба да користи разноврсне аудио/видео материјале одговарајућег нивоа и примјерене захтјевности (које говоре изворни говорници) за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумију изворног говорника. За провјеравање разумијевања послушаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

Читање и разумијевање - За развијање ове вјештине треба користити разноврсне текстове адекватног нивоа и захтјевности уз коришћење одговарајуће технике читања. Разумијевање текста се може провјеравати за вријеме или након читања. За провјеравање разумијевања прочитаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

За ове двије вјештине је потребно истаћи да ученици не морају разумјети цијели текст од ријечи до ријечи, али је потребно да разумију текст у глобалу и идентификују потребну информацију у тексту.

Говор - На свим нивоима учења енглеског језика посебну пажњу треба посвећивати развијању вјештине говора. Реализацијом различитих говорних задатака код ученика се развијају правилна употреба језичког знања, самопоуздање и интересовање за енглески језик. Потребно је бирати теме занимљиве за ученике које произилазе из природне или симулиране ситуације током часа. У овим активностима треба да учествује што више ученика, стога се настава реализује у групама или паровима. Током разговора ученици треба да размјењују мишљења, пружају аргументе, наводе чињенице и сл. Такође, потребна је добра припрема за овакав начин рада, јер треба избалансирати различите нивое постигнућа и способности ученика. Ученике треба оспособљавати и за самостално изражавање (нпр. излагање, извјештавање, препричавање, причање, описивање догађаја и/или доживљаја). У матерњем језику ученици користе различите комуникацијске стратегије које могу користити и у енглеском језику као што су невербални облици изражавања (нпр. гестикулација, мимика, покрети). Приликом реализације неке говорне активности, код ученика треба развијати како способности јасног и конкретног изражавања, тако и принципе поштовања и слушања других док говоре, непрекидања излагања и толеранције према другима.

Писање - За развијање ове вјештине може се користити писање на задату или слободну тему. Наставник треба да одради адекватну припрему, увод у писање састава, у смислу дефинисања и представљања рубрике, односно захтјева који треба да се испуне приликом писања састава. Ученицима треба указати на важност самог процеса писања и писаног изражавања. Писани текст треба да има одговарајућу форму, лексику, те граматичку, правописну, и интерпункцијску тачност.

У настави енглеског језика, за учење граматичких структура препоручује се индуктивни приступ. Ученици, из низа предочених примјера, идентификују језичке структуре и уче правила која касније примјењују у пракси.

Грамматичке структуре се уводе постепено и примјењују на великом броју вјежбања базираних на реалним ситуацијама. Понављање већ познатих структура омогућава да ученици утврде оне дијелове које нису најбоље савладали у претходном периоду. Познавање граматичких правила није циљ наставе енглеског језика, стога не треба тражити од ученика да их репродукују уколико их правилно употребљавају, нити их вредновати и оцјењивати. Приликом објашњавања граматичких садржаја наставници треба да сведу употребу сложене терминологије (метајезика) на минимум. Препоручује се писано и усмено провјеравање усвојености вокабулара и граматике у контексту, а не директним испитивањем значења ријечи и знања граматичких правила; познавање глаголских времена се не провјерава на овом нивоу.

Домаћи рад, као наставак рада у школи, омогућава ученику континуитет у усвајању презентованог градива.

Лексика је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ. Ученике треба подстицати на усвајање парадигми ријечи и колокација коришћењем савремених приступа настави лексике, нпр. креирањем мапа ума или мрежа.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да се користи методом тзв. корективне повратне информације (corrective feedback). У писаним радовима, наставник треба да означи врсту грешке. Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да сами исправе грешке, самостално или сарађујући/дискутујући са другим учеником/ученицима.

Пројекти - Израда пројеката је веома корисна за ученике у настави енглеског језика. Оваква активност омогућава развијање самосталности и одговорности код ученика. Пројектни задатак треба да је јасно дефинисан, са детаљним упутством за израду и прилагођен способностима ученика. Наставник припрема и представља рубрику (захтјеве које треба испунити приликом рада на пројектном задатку) са којима упознаје ученике. Ученици могу реализовати пројектни задатак индивидуално, у пару или у групи (што зависи од плана рада наставника и договора између ученика и наставника). Завршетак рада на пројекту представљају презентације које ученик/пар/група реализују на часу. Презентације могу бити разноврсне (усмене, зидне новине, постери, излагања праћена слајдовима, видео презентације, итд.)

Праћење, вредновање и оцјењивање - Приликом реализације овог сегмента наставног процеса, наставници треба да праве разлику између учених и научених структура. Учено градиво, на примјер, које се односи на препознавање одређених глаголских форми, док научено градиво подразумијева тачну употребу одређених глаголских форми у контексту. Када је ријеч о вокабулару, учено градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран процес у настави енглеског језика. Наставник прати напредовање ученика током рада и води евиденцију о постигнућу сваког ученика појединачно. Вредновање постигнућа ученика се заснива на исходима учења. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и писаних провјера постигнућа.

Усмене провјере постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, правилној употреби граматике, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама. У току полугодишта, наставник треба да најмање два пута оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање.

Писане провјере постигнућа се реализују кроз низове задатака објективног типа, контролне радове, диктате и вишеминутне провјере постигнућа, писање слободних или састава на задату тему, расправа и извјештаја, мејлова/писама, и др. Приликом вредновања и оцјењивања води се рачуна о правопису, јасном изражавању мисли, логичком излагању идеја, граматичкој тачности, богатству вокабулара, конструкцији реченица, организацији текста и др.

Праћење напредовања и вредновање постигнућа треба да благовремено пружи повратну информацију о постигнућу ученика (непосредно након активности ученика и/или у току обављања те активности). Информација треба бити конкретна (разумљива ученику и родитељу/старатељу) и односити се на активности и резултате рада ученика, а никако на ученикову личност. Приликом постављања питања, захтјева и задатака које ученици треба да рјешавају, треба водити рачуна да садрже и више нивое знања (анализа, синтеза, примјена).

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом рада и оцјењивања. Поред контролних радова, писаних вјежби и других врста задатака, оцјењује се ученикова активност на часу. У том смислу би требало избјегавати класично усмено испитивање ученика, већ усмену оцјену извести на основу ученикове активности на часу. У складу са савременом наставом енглеског језика час се састоји од низа активности. Активност

означава сегмент часа у оквиру којег ученици раде на реализацији постављеног задатка чији се резултат провјерава, по потреби коригује, прије преласка на наредну активност. Наставник прати рад ученика током рада у активностима, биљежи његов ангажман и резултате рада, што на крају часа сумира, образлаже, те вреднује и оцјењује ученика. Уколико ученик није активан и не одговара на наставничково подстицање да се укључи у рад одјељења, наставник га може прозвати и усмено испитати и на тај начин провјерити и вредновати његово знање.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Ученици седмог разреда основне школе ће моћи/знати/умјети да савладају, у говорној и писаној комуникацији, програмске садржаје дефинисане у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено све језичке вјештине. Ученици треба да активно учествују у разговору (уз одређену помоћ наставника). Ученици треба да разумију и користе познате свакодневне изразе и једноставне фразе које се односе на испуњавање конкретних потреба у нешто већем нивоу у односу на претходни разред. Могу да представе себе и друге особе, и да одговарају на питања о себи и другима, и о особама које познају тј. стварима које посједују. Могу да воде разговор нешто сложенији у односу на дефинисани ниво А1 (I), под условом да саговорник говори полако и разговјетно и да је спреман да помогне, те да повежу наставне садржаје са властитим животним искуством (одговоре на питања о властитој породици, одјећи, мјесту становања, властитом дому, слободним активностима, и др).

Допунски рад - допунска настава, се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умијећу ученика, наставник формира групе са којима организује допунски рад (нпр. група ученика са недовољним знањем одређених садржаја из граматике; група ученика који нису савладали усмено или писмено изражавање). За сваку групу се прави одговарајући план рада чијом ће се реализацијом савладати и отклонити испољени недостаци у знању, умијећу и вјештини ученика. Допунски рад претпоставља и специфичне облике рада у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе; увјежбавање са очигледнијим и једноставнијим примјерима; посебни групни и индивидуални задаци и др). Нарочито треба водити рачуна о примјерности захтјева као и о похваљивању ученика за постигнути напредак.

Додатни рад – за додатну наставу се опредјељују ученици који имају посебна интересовања за енглески језик, односно за продубљивање и проширивање знања и вјештина из свих програмско-тематских подручја редовне наставе. Додатни рад, заснован на интересовању ученика за проширивање и продубљивање знања, умијећа и вјештина, непосредније активира ученика и оспособљава га за самообразовање, развија његову машту, подстиче на стваралачки рад и упућује на самостално коришћење различитих извора знања. Ученици се у додатном раду самостално служе разноврсним изворима (у учењу и истраживању), те припремају и излажу своје радове (усмене, писане, практичне) пред својом групом, одјељењем или цијелом школом. Знања, умијећа и вјештине које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом, ученици користе у редовној настави, слободним активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и друге приредбе) као и у свакодневном животу. Ученици се самостално опредјељују за додатни рад из енглеског језика.

ИЗВОРИ

Уџбенички комплети за енглески језик које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; стручни приручници, граматике, рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; интернет (преузети садржаји морају бити одговарајућег и примјереног нивоа и захтјевности у складу са узрастом и способностима ученика да би били кориштени у наставном процесу).

ПРИЛОГ 6.

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (први страни језик)

РАЗРЕД: **ОСМИ** (шеста година учења)

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **2**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **72**

НИВО ПОСТИГНУЋА: **A2 (I)**

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- 53) Омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникативних способности ученика;
- 54) Упознавање ученика са својом културом, научити их да је цијене, разумеју и поштују културе других народа;
- 55) Омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те да буду оспособљени за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду;
- 56) Припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво;
- 57) Развијање самопоуздање и самопоштовање код ученика, као и поштовања и толерантности према другима;
- 58) Развијање радозналости, самосталности и креативности;
- 59) Подстицање ученике на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице;
- 60) Развијање еколошке свијести и љубави према природи;
- 61) Развијање принципа хуманог односа између полова;
- 62) Стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјеце;
- 63) Развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушање и уважавања мишљења других.

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ

Ученици ће учити енглески језик и проширивати вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета, а у оквиру дефинисаних тема.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ

Ученици ће (се):

- упознавати са сличностима и различитостима између њихове земље и земаља енглеског говорног подручја у оквиру дефинисаних тема;
- навикавати на учтиво понашање у комуникацији са припадницима културе чији језик уче;
- учити да комуницирају и да се понашају у свакодневним ситуацијама на начин који је природан за културу земље чији језик уче, обраћајући посебну пажњу на односе међу људима при непосредном контакту, комуникацији, итд.;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи;
- развијати свијест о англофоном мултикултурализму.

УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ

Ученици ће учити да:

- буду одговорни и активни када уче енглески језик;
- користе различите методе и стратегије учења типичне за учење језика;
- надограђују знање коришћењем различитих метода, као што је парафразирање;
- користе информационе технологије код учења енглеског језика;

- вреднују и оцјењују резултате својих активности и активности својих другова из одјељења;
- самостално користе уџбенике и рјечнике.

САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Тема	Садржаји
Школа	Школски предмети и просторије у школи (нпр. <i>crafts room, assembly hall, computer room, gymnasium, laboratory, library</i>)
Пријатељи	Пријатељство (нпр. <i>good friend, best friend, close friend, old friend</i>)
Наука и технологија	Наука и технологија и њихов утицај на наш свакодневни живот (нпр: <i>airplanes, mobile phones, computers</i>). Култура и умјетност (нпр. <i>drama, literature, musician, orchestra, painter, actor</i>). Проблеми које треба ријешити (<i>air pollution, heat, earth's crust overheating, deforestation, exhaust fumes, changes in the sun</i>). Рјешења проблема (<i>reduce car traffic, make cleaner petrol, recycle paper</i>).
Здравље и кондиција	Здравље и добра кондиција (нпр. <i>smoking, drinking, fast food</i>).
Национални празници и прославе	Национални празници и прославе у различитим земљама (нпр. <i>Christmas, Easter, Women's day, weddings, birthday parties, carnivals</i>).
Животни услови	Животни услови (нпр. <i>possessions, employment, unemployment, working conditions, transport</i>).

У табели није дат оквирни број часова за реализацију одређене теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Преостали часови су предвиђени за писане провјере постигнућа. Током друге половине сваког полугодишта потребно је реализовати по један ЗОТ и по један школски писмени задатак. Поред наведених, наставник планира и реализује и друге врсте писаних провјера постигнућа. Предложене теме су обавезни дио садржаја Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа наставних цјелина нити повезивања поједине тематике с предложеним језичним структурама, што значи да их не треба схватити као градиво предвиђено за једну лекцију у уџбенику.

Исходи учења	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
РЕЦЕПЦИЈА а) СЛУШАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће да слушају изговорени текст и реагују: - давањем кратких и нешто дужих одговора; - уочавањем опште и посебне информације; - спајањем питања и адекватних одговора, - повезивањем ставки из двије колоне; - предвиђањем основног садржаја текста; - испуњавањем празнина и табела; - биљежењем кључних ријечи и израза;	Ученици ће понављати и/или учити и користити: Именице - бројиве, небројиве, - у конструкцијама за неодређену количину или број; - сложенице у множини (нпр. <i>grandmothers, grown-ups, taxi drivers, mothers-in-law</i>, и др.) Замјенице - личне, показне, упитне,	Корелација са предметима који се изучавају у трећој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успјешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања страног

- рјешавањем задатака: тачно/нетачно, и вишеструког избора - саопштавањем аргументованог мишљења; - поређењем предочене ситуације и искуства са личним искуством, - предлагањем рјешења за предочени проблем. б) ЧИТАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће читати текстове, у себи или наглас и реаговаће: - уочавањем опште или посебне информације; - предвиђањем садржаја или суштине текста; - рјешавањем задатака: тачно/нетачно, и вишеструког избора, - саопштавањем аргументованог мишљења; - поређењем предочене ситуације и искуства са личним искуством, - предлагањем рјешења за предочени проблем. ПРОДУКЦИЈА а) ГОВОР Ученици ће да: - учествују у разговорима и дискусијама о темама из свакодневног живота изражавајући слагање и неслагање, уз образложење; - учествују у активностима у којима играју додијељене улоге; - раде заједнички на пројекту, рјешавајући проблем како би поднијели извјештај о резултатима; - изражавају мишљење у вези са датом темом и образлажу га; - препричавају причу, догађај, доживљај; - одрже усмену презентацију засновану на претходном читању, слушању,веденом истраживању или интервјуисању (<i>integrated skills</i>), - пореде предочене ситуације и искуства са личним искуством, - предлажу рјешења за предочени проблем. Б) ПИСАЊЕ Ученици ће да пишу, користећи кључне ријечи и изразе, о познатим темама: - кратке поруке; - краће приче,	присвојне, неодређене - односне замјенице (<i>who, which, that</i>); Детерминаторе - чланове (<i>a/an, the</i>) - изостављање члана у реченици; Придјеве - присвојне придјеве; - показне придјеве; - придјеве за неодређену количину и број; - упитне придјеве; - описне придјеве; - поређење придјева Бројеве - главне; - редне Глаголе - Present Simple and Continuous Tense; - Past Simple and Past Continuous Tense; - Present Perfect Tense (<i>for, since, just, already, yet</i>); - Present Perfect Tense vs. Past Simple Tense; - модални глаголи; - фразални глаголи, Прилоге - поређење прилога Приједлоге - у конструкцијама <i>придјев + приједлог</i> (нпр. <i>afraid of, ready for</i>) Везнике Реченице - ред ријечи у реченици (основне врсте реченица) - <i>If</i> – реченице (први тип); - временске; - директни и индиректни говор (изјаве, заповијести, молбе с уводним глаголом у садашњем времену). - пасив (садашњег и прошлог времена);	језика

- радове којима се износи мишљење; - различите описе; - писма, разгледнице, честитке; - диктате; - исправљају грешке; - попуњавају и пишу упитнике; - праве постере, распоред часова, ред вожње. Ученици ће моћи /знати да: - опишу: људе, предмете, мјеста; догађаје у прошлости; неки изум, процес; осјећања; - постављају питања и дају одговоре; - траже, дају и прате упутства (нпр. како користити неку справу); - износе аргументоване ставове, у усменом или писаном облику, у вези са познатим темама; - остваре комуникацију као корисници јавних услуга (супермаркет, телефон, пошта, жељезничка станица); - аргументовано пореде људе и предмете, ситуације, догађаје, осјећања, искуства; - напишу извјештај или чланак на основу проведене анкете на дату тему; - интервјуишу свог саговорника; - раде заједнички на рјешавању проблема.	Осим што ће стално проширивати вокабулар, ученици ће понављати или учити да користе у вези са датим темама: - афиксе (<i>friendship, discussion</i>) - антониме (<i>popular, unpopular; obedient, disobedient; sensitive, nsensitive; considerate, inconsiderate</i>) - сложенице (<i>school day, power station, petrol pump, portrait painter, landscape painter</i>) - хомофоне (<i>sun, son; here, hear; new, knew; no, know</i>) - колокације (<i>take up an activity, do a sport, go for a walk, go on a diet</i>)	

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ - СМЈЕРНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ

Настава енглеског језика у основној школи је усмјерена на когнитивно учење. Приликом реализације наставног процеса паралелно се развијају и усмена и писана комуникација. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју свих језичких вјештина: слушању и читању у оквиру разумијевања, говорној интеракцији и продукцији, писању и њима се приступа на интегрисан и индивидуалан начин.

Програм првог страног језика намијењен је образовању и васпитању у основној школи. Осми разред представља понављање и утврђивање како тема тако и језичких, граматичких структура које су обрађиване током протеклих година учења енглеског језика уз одређено циклично понављање и проширивање.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методичким принципима, модел и треба да упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче. Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер као таква дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократичност и емпатију. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма, способност критичког промишљања, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно.

Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стилевима учења.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да користе различите и савремене методе (нпр. метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема), облике рада (нпр. рад у пару, рад у групи, индивидуални рад), типове задатака (нпр. underline., circle., fill in., match., write., answer., ask) и расположива наставна средства (нпр. CD-плејер и аудио/видео компакт дискови, видео бим, постери, рјечници) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје презентоване садржаје тј. развију и унаприједи језичке вјештине и компетенције. Наставник треба да подстиче ученике да активно учествују у самом наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од додатних материјала који се користе на часу.

Слушање и разумијевање - Наставник треба да користи разноврсне аудио/видео материјале одговарајућег нивоа и примјерене захтјевности (које говоре изворни говорници) за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумију изворног говорника. За провјеравање разумијевања послушног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

Читање и разумијевање - За развијање ове вјештине треба користити разноврсне текстове адекватног нивоа и захтјевности уз коришћење одговарајуће технике читања. Разумијевање текста се може провјеравати за вријеме или након читања. За провјеравање разумијевања прочитаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

За ове двије вјештине је потребно истаћи да ученици не морају разумјети цијели текст од ријечи до ријечи, али је потребно да разумију текст у глобалу и идентификују потребну информацију у тексту.

Говор - На свим нивоима учења енглеског језика посебну пажњу треба посвећивати развијању вјештине говора. Реализацијом различитих говорних задатака код ученика се развијају правилна употреба језичког знања, самопоуздање и интересовање за енглески језик. Потребно је бирати теме занимљиве за ученике које произилазе из природне или симулиране ситуације током часа. У овим активностима треба да учествује што више ученика, стога се настава реализује у групама или паровима. Током разговора ученици треба да размјењују мишљења, пружају аргументе, наводе чињенице и сл. Такође, потребна је добра припрема за овакав начин рада, јер треба избалансирати различите нивое постигнућа и способности ученика. Ученике треба оспособљавати и за самостално изражавање (нпр. излагање, извјештавање, препричавање, причање, описивање догађаја и/или доживљаја). У матерњем језику ученици користе различите комуникацијске стратегије које могу користити и у енглеском језику као што су невербални облици изражавања (нпр. гестикулација, мимика, покрети). Приликом реализације неке говорне активности, код ученика треба развијати како способности јасног и конкретног изражавања, тако и принципе поштовања и слушања других док говоре, непрекидања излагања и толеранције према другима.

Писање - За развијање ове вјештине може се користити писање на задату или слободну тему. Наставник треба да одради адекватну припрему, увод у писање састава, у смислу дефинисања и представљања рубрике, односно захтјева који треба да се испуне приликом писања састава. Ученицима треба указати на важност самог процеса писања и писаног изражавања. Писани текст треба да има одговарајућу форму, лексику, те граматичку, правописну, и интерпункцијску тачност. Осим приступа писању као производу, може се почети уводити и приступ писању као процесу, уз повезивање писања са другим језичким вјештинама.

У настави енглеског језика, за учење граматичких структура препоручује се индуктивни

приступ. Ученици, из низа предочених примјера, идентификују језичке структуре и уче правила која касније примјењују у пракси.

Грамматичке структуре се уводе постепено и примјењују на великом броју вјежбања базираних на реалним ситуацијама. Понављање већ познатих структура омогућава да ученици утврде оне дијелове које нису најбоље савладали у претходном периоду. Познавање граматичких правила није циљ наставе енглеског језика, стога не треба тражити од ученика да их репродукују уколико их правилно употребљавају, нити их вредновати и оцјењивати. Приликом објашњавања граматичких садржаја наставници треба да сведу употребу сложене терминологије (метајезика) на минимум. Препоручује се писано и усмено провјеравање усвојености вокабулара и граматике у контексту, а не директним испитивањем значења ријечи и знања граматичких правила; познавање глаголских времена се не провјерава на овом нивоу.

Домаћи рад, као наставак рада у школи, омогућава ученику континуитет у усвајању презентованог градива.

Лексика је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ. Ученике треба подстицати на усвајање парадигми ријечи и колокација коришћењем савремених приступа настави лексике, нпр. креирањем мапа ума или мрежа.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да се користи методом тзв. корективне повратне информације (corrective feedback). У писаним радовима, наставник треба да означи врсту грешке. Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да сами исправе грешке, самостално или сарађујући/дискутујући са другим учеником/ученицима.

Пројекти - Израда пројеката је веома корисна за ученике у настави енглеског језика. Оваква активност омогућава развијање самосталности и одговорности код ученика. Пројектни задатак треба да је јасно дефинисан, са детаљним упутством за израду и прилагођен способностима ученика. Наставник припрема и представља рубрику (захтјеве које треба испунити приликом рада на пројектном задатку) са којима упознаје ученике. Ученици могу реализовати пројектни задатак индивидуално, у пару или у групи (што зависи од плана рада наставника и договора између ученика и наставника). Завршетак рада на пројекту представљају презентације које ученик/пар/група реализују на часу. Презентације могу бити разноврсне (усмене, зидне новине, постери, излагања праћена слајдовима, видео презентације, итд.)

Праћење, вредновање и оцјењивање - Приликом оцјењивања ученика, наставници треба да праве разлику између учених и научених структура. Учено градиво, на примјер, односи се на препознавање одређених глаголских форми, док научно градиво подразумијева тачну употребу одређених глаголских форми у контексту. Када је ријеч о вокабулару, учено градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран процес у настави енглеског језика. Наставник прати напредовање ученика током рада и води евиденцију о постигнућу сваког ученика појединачно. Вредновање постигнућа ученика се заснива на исходима учења. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и писаних провјера постигнућа.

Усмене провјере постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, правилној употреби граматике, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама. У току полугодишта, наставник треба да најмање два пута оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање.

Писане провјере постигнућа се реализују кроз низове задатака објективног типа, контролне радове, диктате и вишеминутне провјере постигнућа, писање слободних или састава на задату тему, расправа и извјештаја, мејлова/писама, и др. Приликом вредновања и оцјењивања води се рачуна о правопису, јасном изражавању мисли, логичком излагању идеја, граматичкој тачности, богатству вокабулара, конструкцији реченица, организацији текста и др.

Праћење напредовања и вредновање постигнућа треба да благовремено пружи повратну информацију о постигнућу ученика (непосредно након активности ученика и/или у току обављања те активности). Информација треба бити конкретна (разумљива ученику и родитељу/старатељу) и односити се на активности и резултате рада ученика, а никако на ученикову личност. Приликом постављања питања, захтјева и задатака које ученици треба да рјешавају, треба водити рачуна да садрже и више нивое знања (анализа, синтеза, примјена).

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом рада и оцјењивања. Поред контролних радова, писаних вјежби и других врста задатака, оцјењује се ученикова активност на часу. У том смислу би требало избјегавати класично усмено испитивање ученика, већ усмену оцјену извести на основу ученикове активности на часу. У складу са савременом наставом енглеског језика час се састоји од низа активности. Активност означава сегмент часа у оквиру којег ученици раде на реализацији постављеног задатка чији се резултат провјерава, по потреби коригује, прије преласка на наредну активност. Наставник прати рад ученика током рада у активностима, биљежи његов ангажман и резултате рада, што на крају часа сумира, образлаже, те вреднује и оцјењује ученика. Уколико ученик није активан и не одговара на наставничково подстицање да се укључи у рад одјељења, наставник га може прозвати и усмено испитати тј. провјерити и вредновати његово знање.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Ученици осмог разреда основне школе ће моћи/знати/умјети да савладају, у говорној и писаној комуникацији, програмске садржаје дефинисане у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено све језичке вјештине. Ученици треба да активно учествују у разговору (уз одређену помоћ наставника). Ученици треба да разумеју изоловане реченице и често кориштене ријечи из подручја од непосредног личног интереса; да могу комуницирати у једноставним и уобичајеним ситуацијама о познатим темама и активностима; да могу једноставно описати аспекте свог образовања, непосредну околину и садржаје у оквиру задовољавања својих потреба.

Допунски рад - допунска настава, се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умијећу ученика, наставник формира групе са којима организује допунски рад (нпр. група ученика са недовољним знањем одређених садржаја из граматике; група ученика који нису савладали усмено или писмено изражавање). За сваку групу се прави одговарајући план рада чијом ће се реализацијом савладати и отклонити испољени недостаци у знању, умијећу и вјештини ученика. Допунски рад претпоставља и специфичне облике рада у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе; увјежбавање са очигледнијим и једноставнијим примјерима; посебни групни и индивидуални задаци и др). Нарочито треба водити рачуна о примјерености захтјева као и о похваљивању ученика за постигнути напредак.

Додатни рад – за додатну наставу се одређују ученици који имају посебна интересовања за енглески језик, односно за продубљивање и проширивање знања и вјештина из свих програмско-тематских подручја редовне наставе. Додатни рад, заснован на интересовању ученика за проширивање и продубљивање знања, умијећа и вјештина, непосредније

активира ученика и оспособљава га за самообразовање, развија његову машту, подстиче на стваралачки рад и упућује на самостално коришћење различитих извора знања. Ученици се у додатном раду самостално служе разноврсним изворима (у учењу и истраживању), те припремају и излажу своје радове (усмене, писане, практичне) пред својом групом, одјељењем или цијелом школом. Знања, умијећа и вјештине које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом, ученици користе у редовној настави, слободним активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и друге приредбе) као и у свакодневном животу. Ученици се самостално опредјељују за додатни рад из енглеског језика.

ИЗВОРИ

Уџбенички комплети за енглески језик које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; стручни приручници, граматике, рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; интернет (преузети садржаји морају бити одговарајућег и примјереног нивоа и захтјевности у складу са узрастом и способностима ученика да би били кориштени у наставном процесу).

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (први страни језик)

РАЗРЕД: **ДЕВЕТИ** (седма година учења)

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **2**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **68**

НИВО ПОСТИГНУЋА: **A2 (II)**

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- 64) Омогућавање развијања језичких вјештина и компетенција ученика, што представља централни, незамјењиви аспект учења језика, а посебно развој комуникативних способности ученика;
- 65) Упознавање ученике са својом културом, научити их да је цијене, разумеју и поштују културе других народа;
- 66) Омогућавање ученицима да уживају у учењу, буду мотивисани за учење, науче размишљати, те оспособљавање за учешће у самосталном, појединачном или групном учењу и раду;
- 67) Припремање ученике за ефикасно и одговорно учешће у друштву, развијајући њихов позитиван став према културним, вјерским и другим различитостима које су присутне у њиховом друштву, развијајући на тај начин коректно и праведно друштво;
- 68) Развијање самопоуздање и самопоштовање код ученика, као и поштовања и толерантности према другима;
- 69) Развијање радозналости, самосталности и креативности;
- 70) Подстицање ученике на лијепо понашање у школи, на јавним мјестима и у кругу породице;
- 71) Развијање еколошку свијести и љубави према природи;
- 72) Развијање принципа хуманог односа између полова;
- 73) Стварање континуитета и повезаности учења и развијања језичких вјештина на енглеском језику пратећи кривуљу когнитивног развоја дјете;
- 74) Развијање способност критичког мишљења, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема, као и способности слушање и уважавања мишљења других.

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ САДРЖАЈ

Ученици ће учити енглески језик и проширивати вокабулар ослањајући се на знање стечено кроз учење других наставних предмета, а у оквиру дефинисаних тема.

ИНТЕРКУЛТУРАЛНЕ ВЈЕШТИНЕ

Ученици ће (се):

- упознавати са сличностима и различитостима између њихове земље и земаља енглеског говорног подручја у оквиру дефинисаних тема;
- навикавати на учтиво понашање у комуникацији са припадницима културе чији језик уче;
- учити да комуницирају и да се понашају у свакодневним ситуацијама на начин који је природан за културу земље чији језик уче, обраћајући посебну пажњу на односе међу људима при непосредном контакту, комуникацији, итд.;
- научити да поштују традицију, обичаје, навике других људи;
- развијати свијест о англофоном мултикултурализму.

УЧЕЊЕ КАКО ТРЕБА УЧИТИ

Ученици ће учити да:

- буду одговорни и активни када уче енглески језик;
- користе различите методе и стратегије учења типичне за учење језика;
- надограђују знање коришћењем различитих метода, као што је парафразирање;
- користе информационе технологије код учења енглеског језика;

- вреднују и оцјењују резултате својих активности и активности својих другова из одјељења;
- самостално користе уџбенике и рјечнике.

САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Тема	Садржаји
Учење и школовање	Учење како треба учити (нпр. <i>the importance of education, self-assessment, life-long learning</i>)
Путовање	Различити начини путовања (нпр. <i>journey, excursion, trip, outing</i>)
Слободно вријеме	Слободно вријеме (нпр. <i>outdoor/indoor activities, unusual hobbies</i>)
Традиције	Традиције, обичаји обиљежавања значајних празника, датума и манифестација из разних земаља (<i>Women's Day, Thanksgiving, All Fool's Day, EDL</i>)
Легенде, празновјерја	Легенде, празновјерја, из разних земаља (нпр. <i>superstition, belief, knight, dragon</i>)
Врсте послова и каријера	Каријера (<i>set up, leave, apply for a job, freelance, give up, attend a training course, CV, submit an application</i>)

У табели није дат оквирни број часова за реализацију одређене теме. Наставник ће приликом планирања и припремања за наставни процес, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме и сл, одредити број часова који је потребан за реализацију појединих садржаја у оквиру неке теме. Преостали часови су предвиђени за писане провјере постигнућа. Током друге половине сваког полугодишта потребно је реализовати по један ЗОТ и по један школски писмени задатак. Поред наведених, наставник планира и реализује и друге врсте писаних провјера постигнућа. Предложене теме су обавезни дио садржаја Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа наставних цјелина нити повезивања поједине тематике с предложеним језичним структурама, што значи да их не треба схватити као градиво предвиђено за једну лекцију у уџбенику.

Исходи учења	Садржаји програма / Појмови	Корелација са другим наставним предметима
РЕЦЕПЦИЈА а) СЛУШАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће да слушају и реагују: - давањем кратких и дужих одговора; - уочавањем опште и посебне информације; - повезивањем ставки из двије колоне; - предвиђањем основног садржаја текста; - испуњавањем празнина и табела; - биљежењем кључних ријечи и израза; - рјешавањем задатака (тачно/нетачно, вишеструког избора); - саопштавањем аргументованог мишљења; - поређењем предочене ситуације и	Ученици ће понављати и/или учити и користити: Именице - број, род и падеж (нпр. <i>He gave me a letter. He gave a letter to me</i>) Замјенице - личне, показне, упитне, присвојне, - неодређене, односне (<i>who, which, that, whose</i>) Детерминаторе - чланове (<i>a/an, the</i>) - изостављање члана у реченици;	Корелација са предметима који се изучавају у трећој тријади основне школе. Знања која се стичу у оквиру ових предмета доприносе бољем и успјешнијем развијању постигнућа и вјештина у области изучавања енглеског језика.

искуства са личним искуством, - предлагањем рјешења за предочени проблем. б) ЧИТАЊЕ И РЕАГОВАЊЕ Ученици ће читати кратке текстове, у себи или наглас и реаговаће: - уочавањем опште или посебне информације; - предвиђањем садржаја или суштине текста; - рјешавањем задатака (тачно /нетачно, вишеструког избора); - саопштавањем аргументованог мишљења; - поређењем предочене ситуације и искуства са личним искуством, - предлагањем рјешења за предочени проблем. ПРОДУКЦИЈА а) ГОВОР Ученици ће да: - учествују у разговорима, дебатама и дискусијама; - играју додијелене улоге; - изразе мишљење, наводећи предности и недостатке нечега, аргументе, у оквиру задате теме; - препричавају причу, догађај, доживљај; - одрже усмену презентацију засновану на претходном слушању, читању или проведеном истраживању; - пореде предочене ситуације и искуства са личним искуством, - предлажу рјешења за предочени проблем. б) ПИСАЊЕ Ученици ће да пишу, користећи кључне ријечи и изразе, о познатим темама: - кратке поруке; - краће приче, - радове којима се износи мишљење; - различите описе; - писма, разгледнице, честитке; - диктате; - исправљају грешке; - попуњавају и пишу упитнике; - праве постере, презентације, и сл. Ученици ће моћи/ знати да изразе усмено или у писаном облику:	Придјеве - присвојне придјеве, - показне придјеве, - придјеве за неодређену количину и број; - упитне придјеве; - описне придјеве; - поређење придјева. Бројеве - главне и редне бројеве Глаголе - Present Simple Tense; - Present Continuous Tense; - Past Simple Tense; - Past Continuous Tense; - Present Perfect Tense; - Future Simple Tense; - фраза <i>Going to</i>; - Present Perfect Continuous Tense; - Past Perfect Tense; - модалне глаголе; - глаголе који захтијевају допуну придјевом (нпр. <i>appear upset, seem right, look nice, smell/ taste/ sound</i>); - глаголе иза којих слиједи герунд и/или инфинитив (<i>begin reading/to read, enjoy walking, want to walk</i>); - фразалне глаголе. - Passive voice (садашње, прошло и будуће вријеме); Прилоге - поређење прилога; Приједлоге - у конструкцијама: <i>придјев + приједлог (interested in, keen on, good at)</i> Везнике Реченице - ред ријечи у реченици и основне врсте реченица; - <i>If</i>-реченице (1.и 2. тип); - временске; - односне (<i>defining, non-defining relative clauses</i>) - Question tags - директни и индиректни говор	

- аргументован став у вези са познатим темама; - допадање и недопадање; - слагање и неслагање; - пореде људе, предмете, ситуације, догађаје, осјећања; - опишу догађај, доживљај; проналазак; - траже, дају и слиједе упутства; - пријаву на дати оглас; чланак; - остваре комуникацију као корисници јавних услуга (супермаркет, телефон, пошту, жељезничку станицу); - о добрим и лошим странама нечега у оквиру задате теме; - воде анкету у вези са датом темом, на основу чега ће написати извјештај, чланак или усмено излагати; - интервјуишу саговорника; - раде заједнички на рјешавању проблема.	(изјаве, заповијести, молбе, питања), уводни глагол у садашњем времену. Осим што ће стално проширивати вокабулар, ученици ће понављати или учити да користе у вези са датим темама: - афиксе (нпр. <i>scholarship, apprenticeship, irregular, indefinite, unpopular, unfair</i>) - антониме (нпр. <i>reliable-unreliable possible-impossible, moral-immoral</i>) - сложенице (нпр. <i>self-service</i>) - хетерониме (<i>use, record</i>) - колокације (нпр. <i>do some revision, take an exam, fail/pass an exam, fill in the application form, go for a first/ final interview</i>)	

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ - СМЈЕРНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ

Настава енглеског језика у основној школи је усмјерена на когнитивно учење. Приликом реализације наставног процеса паралелно се развијају и усмена и писана комуникација. То значи да се пажња подједнако посвећује развоју свих језичких вјештина: слушању и читању у оквиру разумијевања, говорној интеракцији и продукцији, те писању и њима се приступа и на интегрисан и на индивидуалан начин.

Програм првог страног језика намијењен је образовању и васпитању у основној школи. Девети разред представља понављање и утврђивање како тема тако и основних језичких, граматичких структура које су обрађиване током претходних година учења енглеског језика уз одређено циклично понављање и проширивање.

У реализацији наставног процеса, у средишту пажње је ученик и процес учења. Наставник није више једини извор знања, него је, у складу са методичким принципима, модел и треба да упућује ученике да користе друге изворе знања и како да уче. Атмосфера на часу треба да буде пријатна и радна, јер као таква дјелује подстицајно на ученике. Код ученика треба развијати демократске и емпатичке особине. Наставник треба да развија код ученика самопоуздање и независност, кооперативност, колаборативност, културу дијалога, толерантност, разумијевање и уважавање различитости, мултикултуралности и плурилингвализма, способност критичког промишљања, аргументовања властитих ставова и рјешавања проблема.

У наставном процесу, матерњи језик треба користити што је мање могуће, тј. само у ситуацијама када је то крајње неопходно.

Наставник треба да води рачуна да наставу реализује тако да је прилагођена различитим нивоима постигнућа ученика у одјељењу, као и различитим стиловима учења и индивидуалним потребама што је и основа приступа окренутог појединцу који је потребно почети уводити на овом нивоу.

Приликом припремања за наставни процес и у његовој реализацији, наставници треба да

користе различите и савремене методе (нпр. метода демонстрације, илустрације, рада са текстом, разговора, рјешавања проблема), облике рада (нпр. рад у пару, рад у групи, индивидуални рад), типове задатака (нпр. underline., circle., fill in., match., write., answer., ask) и расположива наставна средства (нпр. CD-плејер и аудио/видео компакт дискови, видео бим, постери, рјечници) што омогућава ученицима да увјежбају и што боље усвоје презентоване садржаје тј. развију и унаприједи језичке вјештине и компетенције. Наставник треба да подстиче ученике да активно учествују у самом наставном процесу тако што ће им омогућити да и они генеришу неке од додатних материјала који се користе на часу.

Слушање и разумијевање - Наставник треба да користи разноврсне аудио/видео материјале одговарајућег нивоа и примјерене захтјевности (које говоре изворни говорници) за слушање с циљем оспособљавања ученика да разумију изворног говорника. За провјеравање разумијевања послушног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

Читање и разумијевање - За развијање ове вјештине треба користити разноврсне текстове адекватног нивоа и захтјевности уз коришћење одговарајуће технике читања. Разумијевање текста се може провјеравати за вријеме или након читања. За провјеравање разумијевања прочитаног текста треба користити разноврсне вјежбе типа допуњавања, повезивања, избора одговора, одговора на питање и сл.

За ове двије вјештине је потребно истаћи да ученици не морају разумјети цијели текст од ријечи до ријечи, али је потребно да разумију текст у глобалу и идентификују потребну информацију у тексту.

Говор - На свим нивоима учења енглеског језика посебну пажњу треба посвећивати развијању вјештине говора. Реализацијом различитих говорних задатака код ученика се развијају правилна употреба језичког знања, самопоуздање и интересовање за енглески језик. Потребно је бирати теме занимљиве за ученике које произилазе из природне или симулиране ситуације током часа. У овим активностима треба да учествује што више ученика, стога се настава реализује у групама или паровима. Током разговора ученици треба да размјењују мишљења, пружају аргументе, наводе чињенице и сл. Такође, потребна је добра припрема за овакав начин рада, јер треба избалансирати различите нивое постигнућа и способности ученика. Ученике треба оспособљавати и за самостално изражавање (нпр. излагање, извјештавање, препричавање, причање, описивање догађаја и/или доживљаја). У матерњем језику ученици користе различите комуникацијске стратегије које могу користити и у енглеском језику као што су невербални облици изражавања (нпр. гестикација, мимика, покрети). Приликом реализације неке говорне активности, код ученика треба развијати како способности јасног и конкретног изражавања, тако и принципе поштовања и слушања других док говоре, непрекидања излагања и толеранције према другима.

Писање - За развијање ове вјештине може се користити писање на задату тему или писање на слободну тему. Наставник треба да одради адекватну припрему, увод у писање састава, у смислу дефинисања и представљања рубрике, односно захтјева који треба да се испуне приликом писања састава. Ученицима треба указати на важност самог процеса писања и писаног изражавања. Писани текст треба да има одговарајућу форму, лексику, те граматичку, правописну, и интерпункцијску тачност. Осим приступа писању као производу, може се почети уводити и приступ писању као процесу, уз повезивање писања са другим језичким вјештинама.

У настави енглеског језика, за учење граматичких структура препоручује се индуктивни приступ. Ученици, из низа предочених примјера, идентификују језичке структуре и уоче правила која касније примјењују у пракси.

Грамматичке структуре се уводе постепено и примјењују на великом броју вјежбања базираних на реалним ситуацијама. Понављање већ познатих структура омогућава да ученици утврде оне дијелове које нису најбоље савладали у претходном периоду. Познавање граматичких правила није циљ наставе енглеског језика, стога не треба тражити од ученика

да их репродукују уколико их правилно употребљавају, нити их вредновати и оцјењивати. Приликом објашњавања граматичких садржаја наставници треба да сведу употребу сложене терминологије (метајезика) на минимум. Препоручује се писано и усмено провјеравање усвојености вокабулара и граматике у контексту, а не директним испитивањем значења ријечи и знања граматичких правила; познавање глаголских времена се не провјерава на овом нивоу.

Домаћи рад, као наставак рада у школи, омогућава ученику континуитет у усвајању презентованог градива.

Лексика је један од битних елемената у учењу страног језика. За објашњавање нове лексике, наставници треба да користе контекстуални приступ. Ученике треба подстицати на усвајање парадигми ријечи и колокација коришћењем савремених приступа настави лексике, нпр. креирањем мапа ума или мрежа.

Код исправљања грешака, наставник треба да буде обазрив. Ученике не треба прекидати због грешака које праве у току усменог излагања. Наставник треба да укаже на њих по завршетку излагања или да се користи методом тзв. корективне повратне информације (corrective feedback). У писаним радовима, наставник треба да означи врсту грешке. Када је то могуће, треба пружити прилику ученицима да сами исправе грешке, самостално или сарађујући/дискутујући са другим учеником/ученицима.

Пројекти - Израда пројеката је веома корисна за ученике у настави енглеског језика. Оваква активност омогућава развијање самосталности и одговорности код ученика. Пројектни задатак треба да је јасно дефинисан, са детаљним упутством за израду и прилагођен способностима ученика. Наставник припрема и представља рубрику (захтјеве које треба испунити приликом рада на пројектном задатку) са којима упознаје ученике. Ученици могу реализовати пројектни задатак индивидуално, у пару или у групи (што зависи од плана рада наставника и договора између ученика и наставника). Завршетак рада на пројекту представљају презентације које ученик/пар/група реализују на часу. Презентације могу бити разноврсне (усмени, зидне новине, постери, излагања праћена слајдовима, видео презентације, итд.)

Праћење, вредновање и оцјењивање - Приликом оцјењивања ђака, наставници треба да праве разлику између учених и научених структура. Учено градиво, на примјер, се односи на препознавање одређених глаголских форми, док научно градиво подразумијева тачну употребу одређених глаголских форми у контексту. Када је ријеч о вокабулару, учено градиво се односи на учениково познавање значења ријечи, док усвојени вокабулар подразумијева употребу ријечи у различитим контекстима.

Праћење, вредновање и оцјењивање ученика је континуиран процес у настави енглеског језика. Наставник прати напредовање ученика током рада и води евиденцију о постигнућу сваког ученика појединачно. Вредновање постигнућа ученика се заснива на исходима учења. Наставници прате, вреднују и оцјењују ученике путем усмених и писаних провјера постигнућа.

Усмене провјере постигнућа се врше у току реализације наставних садржаја на часовима, тј. рада у пару, у групи и индивидуалног рада ученика. Наставник редовно прати и записује запажања о правилном изговору, јасном изражавању, правилној употреби граматике, богатству вокабулара, начину изражавања, сналажењу у разним ситуацијама. У току полугодишта, наставник треба да најмање два пута оцијени ученика према способностима за учествовање у говорној интеракцији и за усмено излагање.

Писане провјере постигнућа се реализују кроз низове задатака објективног типа, контролне радове, диктате и вишеминутне провјере постигнућа, писање слободних или састава на задату тему, расправа и извјештаја, мејлова/писама, и др. Приликом вредновања и оцјењивања води се рачуна о правопису, јасном изражавању мисли, логичком излагању идеја, граматичкој тачности, богатству вокабулара, конструкцији реченица, организацији текста и др.

Праћење напредовања и вредновање постигнућа треба да благовремено пружи повратну информацију о постигнућу ученика (непосредно након активности ученика и/или у току обављања те активности). Информација треба бити конкретна (разумљива ученику и родитељу/старатељу) и односити се на активности и резултате рада ученика, а никако на ученикову личност. Приликом постављања питања, захтјева и задатака које ученици треба да рјешавају, треба водити рачуна да садрже и више нивое знања (анализа, синтеза, примјена).

На почетку школске године наставници треба да упознају ученике са системом рада и оцјењивања. Поред контролних радова, писаних вјежби и других врста задатака, оцјењује се ученикова активност на часу. У том смислу би требало избјегавати класично усмено испитивање ученика, већ усмену оцјену извести на основу ученикове активности на часу. У складу са савременом наставом енглеског језика час се састоји од низа активности. Активност означава сегмент часа у оквиру којег ученици раде на реализацији постављеног задатка чији се резултат провјерава, по потреби коригује, прије преласка на наредну активност. Наставник прати рад ученика током рада у активностима, биљежи његов ангажман и резултате рада, што на крају часа сумира, образлаже, те вреднује и оцјењује ученика. Уколико ученик није активан и не одговара на наставничково подстицање да се укључи у рад, наставник га може прозвати и усмено испитати и на тај начин провјерити и вредновати његово знање.

ИСХОДИ УЧЕЊА

Ученици деветог разреда основне школе ће моћи/знати/умјети да савладају, у говорној и писаној комуникацији, програмске садржаје дате у Наставном плану и програму, развијајући и унапређујући истовремено све језичке вјештине. Ученици треба да активно учествују у разговору (уз одређену помоћ наставника). Ученици треба да разумију изоловане реченице и често кориштене ријечи из подручја од непосредног личног интереса; да могу комуницирати у једноставним и уобичајеним ситуацијама о познатим темама и активностима; да могу једноставно описати аспекте свог образовања, непосредну околину и садржаје у оквиру задовољавања својих потреба.

Допунски рад - допунска настава, се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умијећу ученика, наставник формира групе са којима организује допунски рад (нпр. група ученика са недовољним знањем одређених садржаја из граматике; група ученика који нису савладали усмено или писмено изражавање). За сваку групу се прави одговарајући план рада чијом ће се реализацијом савладати и отклонити испољени недостаци у знању, умијећу и вјештини ученика. Допунски рад претпоставља и специфичне облике рада у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе; увјежбавање са очигледнијим и једноставнијим примјерима; посебни групни и индивидуални задаци и др). Нарочито треба водити рачуна о примјерности захтјева као и о похваљивању ученика за постигнути напредак.

Додатни рад – за додатну наставу се опредјељују ученици који имају посебна интересовања за енглески језик, односно за продубљивање и проширивање знања и вјештина из свих програмско-тематских подручја редовне наставе. Додатни рад, заснован на интересовању ученика за проширивање и продубљивање знања, умијећа и вјештина, непосредније активира ученика и оспособљава га за самообразовање, развија његову машту, подстиче на стваралачки рад и упућује на самостално коришћење различитих извора знања. Ученици се у додатном раду самостално служе разноврсним изворима (у учењу и истраживању), те припремају и излажу своје радове (усмене, писане, практичне) пред својом групом, одјељењем или цијелом школом. Знања, умијећа и вјештине које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом, ученици користе у редовној настави, слободним активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и друге приредбе) као и

у свакодневном животу. Ученици се самостално опредјељују за додатни рад из енглеског језика.

ИЗВОРИ

Уџбенички комплети за енглески језик које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; стручни приручници, граматике, рјечници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; интернет (преузети садржаји морају бити одговарајућег и примјереног нивоа и захтјевности у складу са узрастом и способностима ученика да би били кориштени у наставном процесу).

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

НАСТАВНОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК ЗА III, IV, V, VI, VII, VIII и IX РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

I ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за доношење овог правилника садржан је у члану 38. став 1. Закона о основном васпитању и образовању ("Службени гласник Републике Српске" бр. 44/17, 31/18, 84/19, 35/20 и 63/20), којим је прописано да министар доноси наставни план и програм на основу којег се остварује васпитно-образовни процес и члану 76. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске”, број 115/18), којим је прописано да министар представља министарство, доноси прописе из члана 63. став 1. Закона и рјешења у управним и појединачним стварима, одлучује о правима и дужностима запослених у министарству и одлучује о другим питањима из дјелокруга министарства.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРАВНИМ ПОРЕТКОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Према Мишљењу Министарства за европске интеграције и међународну сарадњу број: ----- од -----2020. године, а након увида у прописе Европске уније и анализе одредаба Наставног плана и програма за наставни предмет за енглески језик за III, IV, V, VI, VII, VIII и IX разред основне школе, није установљено да право *EU* садржи изворе који се односе на предмет уређивања достављеног правилника, због чега у Изјави о усклађености стоји оцјена „непримјењиво“.

III РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

У склопу реформе основног васпитања и образовања врше се измјене и доносе нови наставни планови и програми, па је у том смислу припремљен и нови Наставни план и програм за наставни предмет математика за енглески језик за III, IV, V, VI, VII, VIII и IX разред основне школе.

IV ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

- Чланом 1. је прописано да се овим наставним планом и програмом утврђују општи и посебни циљеви, сви обавезни облици рада и активности, као и годишњи, односно седмични фонд часова за наставни предмет енглески језик за III, IV, V, VI, VII, VIII и IX разред основне школе.

- Чланом 2. су дефинисани општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за III разред основне школе .

- Општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за IV разред основне школе дефинисани су чланом 3.

- Чланом 4. су дефинисани општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за V разред основне школе.

- Чланом 5. су дефинисани општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за VI разред основне школе.

- Општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за VII разред основне школе дефинисани су чланом 6.

- Чланом 7. су дефинисани општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за VIII разред основне школе.

- Чланом 8. су дефинисани општи и посебни циљеви наставног плана и програма за наставни предмет енглески језик за IX разред основне школе.

- Наставни планови и програми за наставни предмет енглески језик за III, IV, V, VI, VII, VIII и IX разред школе налазе су у прилозима 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 7. овог наставног плана и програма, који чине његов саставни дио прописано је чланом 9.

Ступањем на снагу овог наставног плана и програма престаје да важи Наставни план и програм за основно образовање и васпитање, у дијелу који се односи на наставни план и програм за наставни предмет енглески језик за III, IV, V, VI, VII, VIII и IX разред основне школе („Службени гласник Републике Српске“, број 74/14), прописано је чланом 10.

- Чланом 11. је прописано да овај Наставни план и програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

V УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ ПРАВИЛНИКА

У складу са тачком 12. Смјерница за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“ бр. 123/08 и 73/12), обрађивач овог правилника је утврдио да је материја предметног правилника од интереса за јавност те је објавио текст правилника на интернет страници Министарства са роком од осам дана ради достављања примједба. На текст правилника ----- било сугестија и примједба

VI ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ ДОНОШЕЊА ПРАВИЛНИКА

За реализацију овог правилника није потребно обезбиједити додатна финансијска средства.